

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hetesben per sor egyszer 20 fill.
Minden sorvezetékénél 16 fillér.

Magyarországi 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, április 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Évfordulóra.
- Harom szakasz.
- A bepörölt Jókainé.
- A cabinet noir működik.
- A „gyöztések.”
- A hó birodalma.
- A faszövetkezet ügye.
- A drága mosoly.
- Gleaswein a cselédtörvény ellen.
- Aradi leány öngyilkossága Rómában.
- A sztrájk vége.
- Megzsarolt urlasszony.
- Tárca: Most három éve ...

Évfordulóra.

Arad, április 19.

(A vasutasszövetség aradi kerületének meg nem tartott ülésén elmondandó beszéd.)

Kartársak! Emlékezésre gyűltünk össze és nem lázongásra. A fájdalom, amely sziveinket mardossa, a keserűség, amely lelkeinkben fölgülemlett és már-már kitörésre készül, ma, a nagy évforduló napján ne ragadjon el bennünket. Magunk fegyelmezésével, erős akarattal álljunk ellent még annak is, hogy indulatos kifakadások hagyják el rég elnémult ajkainkat és karunkhoz, ügyünk igazságához nem méltó heveskedés válják urrá az aradi vasutasok e tisztes gyülekezetén.

Ma csak emlékezzünk, elmélkedjünk és szűrjük le ama tanulságokat, amelyek seregestül kinálkoznak a közelmúltnak a vasutasokat érintő eseményeiből és amelyeket a magunk szűkebb

közvéleményéből most át akarunk és át kell vinni a város velünk rokonszenvező egyetemének köztudatába. Mert nagyok és értékesek a tanulságok; nemcsak arra érdemesek, hogy agyunkba véssük, vérünk-ké váljanak, hanem arra is, hogy megszivleljék fönt és alant, a hatalom magas, puha polcain ülők csakugy, mint a küzködő, gyámolító alkotásokat mohón váró népnek széles rétegei.

Harmad éve már, hogy otthagytuk a pályát, a mozdonyt, a raktárt és az irodát, mert megelégtünk a meddő kéregetést, mert tilalmat állítottak jogos, hatalmas fegyverünk, a szervezkedés, az országos kongresszus elé. Fájó sebeket ütöttünk, még fájóbbakat kaptunk, de kihevertük őket és erős remény duzzasztott bennünket, hogy méltányos kivánságaink rövidesen teljesebben fognak. Hitünkben megerősített reményeinket fokozta a jóléti tudat, hogy megnyertünk ügyünknek, követeléseink kivívásának félelmetes politikai pártokat, amelyek párthatározattal, és nagynevű vezéreket, akik politikai becsületükkel fogadták meg, hogy magukévá teszik a vasutasoknak, az országnak ezt a jelentős ügyét.

A mondott szó elröppent, az írott kötelezvényt hiába mutattuk be az adósoknak, akiket azóta már gazdag örökséghez segítettünk: süket fülekre talált ismételt panaszszavunk, ígéretnél, beváltatlan ígéretnél egyebet nem kaptunk. Egy teljes év, amely alatt misem zavarta az alkotás nehéz munkáját, nem volt elég hosszú idő, hogy részletes tervezeteink alapján kidol-

gozzák a jobb megélhetésünket biztosító törvényjavaslatot, ismét lepergett egy év anélkül, hogy jogos igényeink kielégítésében egy tapodtat is előrehaladtunk volna. Készül, készül a javaslat, mihamarabb közzétesszük, — mondották. El is hinnők, ha szomorú tapasztalatok nem győznének meg arról, hogy ennek a kormányának ígéréteiben ne bizakodjunk. A rózsát termő türelem eddig csak töviseket hozott számunkra. Lássuk már egyszer a rózsákat is! ...

Most hánykolódik a képviselőház bizottságaiban a törvényjavaslat, amely sok száz milliót fordítat a vasut holt anyagának fölfrissítésére, beruházásokra és építkezésekre. Az élő szervezet, az államvasutak odaadó hatalmas testülete nem szolgált rá az állam áldozatkészségére, gondoskodásának és jóindulatának megnyilatkozására? A mi sok ezernyi személynem nem adta-e bizonyosságát a megfeszített munkásságnak, a példás kötelességtudásnak csak nemrég is, amikor az óriási forgalom és a télidő zord-sága válság elé sodorta a vasut egész gépezetét? Higgyük, hogy csak tudatlanságból és nem rosszindulatból nyultak előbb a nagyszerű mű fejlesztéséhez, mint a művet mozgó, életet lehelő vasutaskar igényeinek kielégítéséhez.

De ez legyen azután az utolsó kapkodás, az utolsó ballépés, amelyet a nagyurak existenciális érdekeinkkel szemben elkövettek. Elnézzük a botlást, szemet hunyunk a rajtuk esett bántalom fölött abban a reményben, hogy most már mi

Most három éve ...

(A vasutassztrájk emlékei.)

Most három esztendeje történt, hogy a hivatalos lapban egy legfelsőbb kézirat jelent meg. Így kezdődött: *Kedves gróf Tisza!* És így végződött: *Utasítom önt, hogy II. Rákóczi Ferenc hamvai visszaszállításának kérdésével foglalkozzék és erre vonatkozó javaslatait elvárom. Ferenc József, s. k.*

Most három esztendeje *Chirke* Vilmos, az aradi vasutasok helyi bizottságának elnöke is kapott felülről, Budapestről valamit. Egy sürgönyt. Így hangzott: Minden ülés betilt a, kérjük alkalmazottakat lebeszélni országos ülésre való feljövételről, nehogy tilalom megszegői szerencsétlenségbe döntessenek. Pénzügyi bizottság tagjait törekszünk informálni. Állandó készenlétben vagyunk: Justh, Földessy.

Es most három esztendeje a magyar államvasutak összes vonalain leadták a tizenégyes jelzést. A vonatok megállottak és az ország érverése megakadt. Kitért a vasutassztrájk. Akkor letörték a sztrájkot. Igérték fűt, fát. Azóta pedig rendszerek jöttek, rendszerek mentek s a vasutasok helyzete ma is olyan rossz, amilyen volt régen. Akik akkor legjobban és legtöbbet ígérték, azok ma hatalmon vannak. De az ígéretek elfelejtették.

Talán nem érdektelen, ha a három év előtti események közül kiragadunk néhányat. Jó ez

mementónak is. És az elmúlt bajok emléke mindig kellemes. Már akinek kellemes.

1904. április 21-én hajnalban ütött ki a sztrájk az aradi üzletvezetőség területén. Az utolsó vonatokat már államvasuti főtisztviselők indították. Szolnok felé *Korbuly* József főfelügyelő, Erdély felé Kamarás főmérnök. Az Erdély felől jövő személyvonat Gyorokon állott meg, az utolsó tehervonat pedig csak Sofronyáig jutott. A vasutasok a délelőtti órákban gyűlést tartottak a vasuti vendéglőben. Mindenki sztrájkpárti volt. Mindenki egyért, egy mindenkié t! — ez volt a jelszó.

Természetes, hogy ezernyi furcsa helyzetet teremtett a hirtelen kitört sztrájk. Egy fiatal ember, aki a gyorsvonattal igyekezett Budapestre, földült arccal rohant *Farkas* állomásfőnökhöz:

— Főnök ur, egy szerencsétlen vőlegény áll ön előtt! Segítsen rajtam, holnap lesz az esküvőm Budapesten!

Az állomásfőnök azonban nem segíthetett. A mozdonyvezetők még kedélyesebbek voltak. Például az erdélyi gyorsvonattal egy család igyekezett Tövis felé. Gyorokon megállt a vonat. A család feje rimánkodásra fogta a dolgot:

— Legalább Radnág, édes mozdonyvezető ur!

A mozdonyvezető végre is ellágyult.

— No, nem bánom! Üljenek fel!

Mikor azonban Radnára értek, egy másik utazó kezdte a könyörgést:

— Csak Soborsinig, az isten is megáldja!

A vajszivű mozdonyvezető ezt a kérést is teljesítette. Soborsinban azonban megszőkött. Ha sokáig könyörögnek neki, még elvezeti a vonatot egész Tövisig.

Bent, az aradi állomás másodosztályú éttermében nagy volt az élénkség. Vagy háromszáz vasutas sörözött az egymáshoz tolt asztalok mellett. A hevesebb vérietek székeken állva szónoklatokkal buzdították társaikat.

— Győznünk kell!

— Az egyik szónok így kezdte a beszédjét:

— A főfelügyelő ur ...

— Nincs főfelügyelő! Kartársak! — zúgta rá a tömeg. Mindnyájan kartársak vagyunk! Most nincs rangkülömbőség!

A délelőtti folyamán a sztrájk átcsapott az üzletvezetőségi irodákba is. Sztankovics üzletvezető felfüggesztette Bene Gyula ellenőrt, mire az üzletvezetőségi alkalmazottak beszüntették a munkát. A sztrájkanyagát a Millennium vendéglőben ütötték fel, ahonnan később átmentek a fő sztrájkanyagára, a városligeti vendéglőbe.

Érdekes jelenetekben nem volt hiány. *Hein* Sámuel, a világosi cognacgyár igazgatóját meg akarták verni, mert erősen hasonlított egy pesti vonalmérnökhöz. Spiclinek nézték. Bent, az állomási étteremben pedig nagy derűtséget keltezt az alábbi eset:

Éppen a legkomolyabb szónoklatok hangzottak el, mikor valaki hatalmasan füttyülni kezd. Lepisszegték. A pisszegés azonban nem használt. Az illető igen neveletlenül másodsor,

következünk, a mi megújulásunk, a megélhetésünkön való jelentős könnyítés.

Nem vádolhatnak szerénytelenséggel, az ország anyagi erejének negligálásával. Hiszen évtizedek óta várunk és ma is csak akkora jóindulatot kérünk a magunk számára, mint a minót a kormány a vagyonok és mozdonyok iránt tanusít. Ezt azonban rövidesen kérjük dokumentálni, nehogy arra a kellemetlen csalódásra ébredjen kormány és ország, hogy hiábavaló volt a milliárdos beruházás: a nemzet egyik életszerve, a vasút fölmondja a szolgálatot.

Három szakasz.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott, melyen a felekezeti tanítók fizetésrendezéséről szóló javaslat részletes tárgyalása volt napirenden. Számos felszólalás után, melyek valamennyien módosításokat javasoltak, a vita folytatását holnapra halasztották.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 19.

Fázós, hideg hangulat. Künn esik az eső és erősen fúj a szél. A na yságos urak behúzzák a nyakukat a télikabátjukba: és ezt tavasznak nevezik! Bent a Házban még nagyobb a hidegség. Az álmos idő elálmósítja az embereket. Nincs élet sem a folyosón, sem az ülésteremben. Akik felszólalnak is, azok is csak kedvetlenül módosítgatnak: jobb volna most odahaza lenni.

Unalmason nyulik a részletes vita. Sok a módosítás, kevés a jelentősége. Apponyi is beszél, de ő sem erőlteti meg magát. Elfogadom... nem fogadom el: ennyi a megjegyzése a legtöbb módosításra. Es így mulik el az egész ülés. Letárgyaltak három szakaszt.

Részletes tudósításunk:

(A visszavont szakasz.)

Az ülést tíz óra után nyitotta meg Justh Gyula elnök s bemutatta a főrendiház elnökének átiratát, amelyben a főrendiház tegnapi ülésén hozott határozatát közli az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslatról.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter a hetedik szakaszt, a melyet tegnap visszavont, most módosított szöveggel

ujra beadja s arra kéri a Házat, hogy az összes szakaszok letárgyalása után utolsónak tárgyalja.

Elnök: A miniszter által benyújtott módosító indítványt nem utasíthatja a Ház a bizottság elé. A módosítást kinyomatják és szétosztják.

(Az izgatók nevelése.)

A tizenkettedik szakasznál

Simonyi-Semadam Sándor szólalt föl. A magyarság részére is lehet jogegyenlőséget kívánni, nemcsak a nemzetiségek számára. És ha az a veszedelem, hogy bizonyos nemzetiségi jellegű iskolák az államellenes törekvés melegegyaivá fejlődnek, azokkal szemben éppen szükség van a magyarság védelmére.

Suciu János román nemzetiségi azt vitatta, hogy a román nemzetiségi iskolák nem nevelnek senkit az állam ellen. Nem onnan kerülnek ki az izgatók.

— Itt az eleven példa! — kiáltotta közbe valaki.

— Ne gyanúsítson! — tiltakozott Suciu. — Én magyar iskolába jártam.

— Nem kell senkit sem gyanúsítani, — sietett Apponyi Albert gróf is Suciu védelmére.

A kis csetepaté után Suciu így folytatta: Ugy látja, hogy a felekezeti és állami tanítók között a legnagyobb különbséget a 12. szakasz teszi, amely a nemzetiségiek kárára sok titkos célt foglal magában. A szakaszt nem fogadja el és Goldis módosítását pártolja.

(Apponyi módosít.)

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter: A szakasz két intézkedését tették kritika és felszólalás tárgyává A felszólalók egyrésze az állami segítségekkel foglalkozott. E tekintetben hozzájárul Bohus módosításához. Ami a felszólalásoknak másik részét illeti, megjegyzi, hogy már az 1893. törvény a miniszter diszkrécionális hatalmára bízta, mikor és hogyan vonja meg a felekezeti iskoláktól a segítség megvonását. Vlád figyelmébe ajánlotta, hogy sokszor a tanító hibáján kívül bezárják az iskolát. Gondja lesz rá, hogy ilyen esetekben a tanító az állam fizetéskiegészítésében továbbra is részesüljön. Bozóky azt mondta, hogy a javaslatához benyújtott módosítása nem ütközik a javaslat alapeszméibe. Bozóky azonban téved. Módosítása sérti a javaslat alapeszméit, ezért helyteleníti. Kéri a szakasznak Bohus módosításával való elfogadását. A negyedik bekezdéshez azt a módosítást nyújtja be, hogy amennyiben az elbocsátott tanító egy éven belül alkalmazást nem nyer, az állam egy évi államsegélyben köteles részesíteni.

(A veszedelmes szakasz.)

Bethlen István gróf módosítást nyújt be, a mely szerint a tanítók folyamodhassanak az

államsegélyért, ha az iskolafentartó elmulasztaná a segítség kieszközölését.

Blahe Pál a 12. §-t veszedelmesnek tartja a nemzetiségi iskolákra nézve, mert ez a §. nem zárja ki az államo-ítást. A harmadik bekezdés kihagyását óhajtja.

Leitner Adolf a szakaszhoz pótlást ajánl, amely szerint a tanítókat az állam saját iskoláihoz nevezzék ki, ha az államsegély megvonása után állás nélkül maradnak s ha kinevezésüket kérik.

Lévay Mihály hosszú beszéddel bejelenti, hogy a szakaszt megszavazza.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti

Szünet után

Veres József: Módosítást ajánl.

Vertán Endre előadó: Kéri a Házat, hogy a miniszter módosításán kívül ne fogadjon el egyet sem.

Apponyi Albert gróf miniszter: Hozzájárul azokhoz, amiket az előadó mondott.

Elnök elrendeli a szavazást.

A Ház a szakaszt Bohus Károly és Veres József módosításával fogadja el.

(Még két szakasz.)

A 13. szakasznál Bozóky Árpád módosítást nyújt be oly irányban, hogy a községek kötelesek legyenek hozzájárulni az állami iskola felállításának költségeihez.

Csernoch János kéri, hogy ha valamely iskolát be kell zárni, mert az iskola fenntartó nem tudja a tanítót fizetni, ily esetben legyen szabad az iskolát újból megnyitni, ha a fenntartó anyagi helyzete ezt megengedi.

Apponyi Albert nem fogadja el Csernoch módosítását, hanem maga nyújt be egyet. Örülni fog, ha mentől több iskola lemond az állami támogatásról és önmaga gondoskodik kulturális kiadásairól.

A 14. szakaszt-Csernoch János módosításával fogadják el, amivel az ülés véget ért.

A bepörölt Jókainé.

Az ébresztő óra.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 19.

Az elhunyt nagy regényírónak, Jókai Mórnak özvegye, szül. Nagy Bella nemrégiben egy ébresztő órát rendelt Ullmann József órásnál, aki az órát Grünfeld József segédjével elküldötte számla kíséretében özvegy Jókainé lakására.

Ezen ébresztő óra ára miatt aztán sok kellemetlenség merült fel özv. Jókainé és Grünfeld József óras-segéd között. A cég, mikor

harmadszor, sőt tizedszer is belefűtült a beszédekbe.

— Micsoda disznóság ez?! Ki kell döbni! — zugta a tömeg.

Hatalmas fűtő volt a válasz. A végén pedig kisült, hogy a neveletlen fűtőlő a vendég-lős — fekete rigója volt.

Természetes, hogy a sztrájk folytán egyszerűen megakadt a posta működése is. Az Aradi Közlönyt mindjárt az első napon kerékpáros lapkihordók vitték szét az előfizetőknek egész Csabáig és Temesvárig, ahol a hírekre éhes közönség valóságos rémes árakat fizetett egy-egy lappéldányért. A lapkihordók, akik a kiadóhivatali utasítás ellenére is a maguk polgári hasznát tartották szem előtt, egy forintot alul szóba sem állottak a lapvásárlókkal. Ha egy forintért adtak valakinek lapot, valóságos könyörületet gyakoroltak. A közönség oly izgatottan várta a híreket, hogy a kihordókat egyenesen lehúzták a kerékpárról és valóságos tülekedés folyt egy-egy lapért.

Az első nap izgalmas hangosságát a második napon már nagy csend váltotta fel. De csak az állomáson. Az összes vágányokon fűtetlenül állottak a mozdonyok s lomhán pihentek a fűgén kattogó kocsikerekek. Mozdonyvezető alig-alig akadt odakünn. Mindenki a sztrájknyán volt. De azért érdekes jelenetek mégis akadtak. Egy huszár valami lovat hozott az egyik tehervonaton. A vonat azonban két más vonat között állt, úgy, hogy a hidpadlót nem lehetett leereszteni. A lovat pedig nem le-

hetett kiugratni, mert nem volt hely. A huszár valósággal sirva ment vasutastól vasutásig:

— Az isten is megáldja magukat, hozzák ki valahogy a lovamat! Gondolják meg, mit fog szólni a hadnagy ur?!

A vasutasok azonban nem igen foglalkozhattak a hadnagy ur szólásaival. Legfeljebb annyiban érdekelte őket a katonaság, hogy a perront megszállták a 33 asok. Felváltva egy-egy század vigyázott künn a rendre. Könnyen vigyázhattak, mert nem volt, aki zavarogion. Akkor már suttogták, hogy a korneuburgi vasutasezredet mozgósítják. A sztrájkolók azonban mosolyogtak: mit ér kilencvenhat mozgósítanak? Az elkeseredett emberek arról az eshetőségről is beszéltek, hogy éjszaka eltűnhetik egy-két sín a pályáról. De hát ezt senki se gondolta komolyan.

A második nap délelőttjén befűtötték az egyik mozdonyt, de nem kaptak reá mozdonyvezetőt. Megkísérelték, hátha az Acsev emberei közül vállalkoznék valaki a vonat elindítására; de senki sem vállalkozott. Egy Molnár nevű almozdonyvezető pedig úgy segített a vonatindításban, hogy egy észrevétlen pillanatban eloltotta a mozdony tüzet és kibocsájtotta a kazánból a vizet. Tessék indulni. Erre a jelre azután minden mozdony tartányából kibocsájtották a vizet és a szivattyukat használhatatlanná tették. Az aradi állomásról a sztrájk végéig nem ment ki vonat.

Közben a postaigazgatóság végső kétségbeesésében elhatározta, hogy a leveleket kocsikon, váltott lovakkal, karriol járatokkal fogják továbbítani. De Aradra nem értek el a karriolok: akkorra már megérkezett az ismeretes hadiparancs.

A zavaroknak valóságos utvesztőjét idézte fel a sztrájk. Az aradi honvédek nem kaptak zsoldot, mert Lugosról nem jött meg a pénz. A bankok és az üzletek csak a helyi forgalmat tudták lebonyolítani. Az állomáson az egész sztrájk tartama alatt buzgóan ült egy komor ur, várva a vonatindulást. Ki is várta az első meginduló vonatot.

Április 23-ikán érkezett meg a királyi mozgósítási parancsa. Így hangzott:

Parancsolom, hogy a közös hadseregnek (haditengerészetnek) a magyar állam területén lévő, a vasutak szolgálatában álló magyar honos tartalékosai, havidijasai, legénysége, valamint a honvédségnek ugyanilyen tartalékosai és pótartalékosai, havidijasai és legénysége a közös hadsereg, illetőleg a honvédség részletes kiegészítésére behívásának és szolgálattételre az államvasutakhoz beosztassanak.

Bécs, 1904. április 22-én.

Ferenc József s. k.

Nyíri Sándor s. k.

követelte az óra árát, özv. Jókainé kijelentette, hogy azt Grünfeldnek, aki az órát hazavitte, kifizette. Ezzel szemben Grünfeld azt vitatta, hogy ő az óra árát többszöri kérése dacára sem kapta meg, sőt mivel Jókainé őt azzal gyanúsította meg, hogy neki a pénzt átadta s így ő sikkasztást követett el, főnöke állásából is elbocsájtotta. Ezért, hogy magát tisztázza a sikkasztás gyanuja alól, feljelentette özv. Jókai Mórnét *rágalmazás vétségeért*.

Amint budapesti tudósítónk jelenti, mára volt kitűzve ezen ügyben a tárgyalás Werner dr. járásbíró előtt. A tárgyaláson azonban csak a panaszos jelent meg. Jókainé elmaradását védője, Vázsonyi Vilmos dr. helyettese Zala dr. egy Stricker Mór dr. orvos által kiállított orvosi bizonyítvánnyal mentette ki, melyben igazolta, hogy özv. Jókainé zsábája miatt ágyban fekvő beteg. A bíró igazoltnak vette a panaszlott mai elmaradását s az ügy tárgyalására újabb határnapul április 26. napját tűzte ki.

A cabinet noir működik.

Elkobzott távirat.

A közszabadságok kormánya.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 19.

Egyszerű tényeket fogunk itt felsorolni.

Március 19-án a Budapesten megjelenő *Lupta* című román lap abrudbányai levelezője egy távirati tudósítást akart földadni lapja számára, amely melleleg megjegyvezve, a nemzetiségi képviselőknek hivatalos lapja. A kérdéses távirat hiteles szövege a „Lupta” közlése szerint állítólag így szólt:

„Vajda, kedves képviselőnk választói felháborodva az ellene és a román faj ellen intézett inzultusok fölött egy korrektül és lovagiasan elintéztet incidens miatt, bátorító és tántoríthatatlan ragaszkodásukról szóló szavakat fognak hozzá intézni.”

Mielőtt a továbbiakat elmondanók, ismételtén megjegyvezük, hogy a távirat szövegét a

„Lupta” mai számából fordítottuk le, szószerinti hűséggel; már most, ha a román lap közlése az igazságnak meg nem felelő volna, a fordítás odiumát a nevezett román lapra háritjuk vissza.

A tények szerint pedig az történt, hogy az abrudbányai posta- és távirat-hivatal vezetősége ennek a táviratnak továbbítását föltételelesen megtagadta és erről a földadót 233/907 szám alatt kelt átirata útján értesítette. Az átirat így szól:

Értesítem tekintetes címet, hogy a ma napon 69. szám alatt itt feladott *Lupta* Budapest című táviratának továbbítása a Nagyméltóságú kereskedelmi miniszter ur további intézkedéséig a Posta- és távirat üzleti szabályok II. rész 3. §-a alapján *függőben tartatott*.

Ezzel az átirattal egyidejűleg azonban az abrudbányai táviratfőnökség a kereskedelmi miniszterhez fordult végleges utasításért. A kereskedelmi miniszterium pedig rövid határidőn belül úgy intézkedett, hogy *betiltotta a távirat továbbítását*.

Szárazon elmondva ez a tényállás.

Már most ugyanilyen szigorú tárgyilagossággal ide iktatjuk a Posta- és távirat üzleti szabályok II. részének 3. §-át, a mely a főforgó esetre vonatkozó részében így szól:

„Azon magántáviratok, amelyek az állam biztonságát veszélyeztetik, az ország törvényeivel ellenkező, vagy közrendbe, erkölcsiségbe ütköző tartalommal bírnak, a továbbításból kizártnak. A hivatalok ennél fogva az ily tartalmu távirat földadóját e szabályra figyelmeztetni kötelesek; ha azonban a földadó ennek dacára a táviratot mégis földadni kívánja, a hivatal tartozik azt elfogadni és további intézkedésig visszatartani.

A visszatartás érvényességét a kereskedelmi miniszter mondja ki.”

Ezek után pedig önként fölvetődik a kérdés, hogy az üzletszabályoknak ebben a szakaszában taxatíve felsorolt kizáró esetek közül melyiket tartalmazza ez a szószerint idézett távirat? Milyen alapon tagadta meg föltételelesen a továbbítást az abrudbányai táviratfőnök és milyen alapon tiltotta el a távirat fölvetését véglegesen a kereskedelmi miniszter?

És a kérdésekre csak az lehet a felelet, hogy a kérdéses táviratra az üzletszabályzat egyetlen meghatározása sem illik rá.

Bennünket bizonyára nem érhet az a vád,

A mozgósítási parancs óriási elkeseredést keltett. A vasutasok tudták, hogy ez a sztrájk végét jelenti. Kitérdültek az állomásra. Délután négy óra tájban egyszerre a tetőfokokra hágtak az izgalom. Az állomáson járókelőket a katonák kiszorították a Perronról.

— Várják a katonai vonatot! — hangzott a találgatás.

Izgatott szóváltások, kiabálások után végre minden idegent beszorítottak az étterembe. Ezután egy hosszú kátrányos eső segítségével a legközelebbi hydránsból megtöltötték vízzel az első sinen álló vonat kazánját. Másnap reggel *Kamarás Béla* főmérnök vezette Szolnok felé. A második vonatot *Stengl Andor* iparfelügyelő vitte Piski felé. Mind a két vonat „pacifikáló” vonat volt.

A pacifikálás közben érdekes jelenetek játszódtak le. A glogováci állomáson *Boros György* főellenőr kihívta az állomásfőnököt:

— Haj andó-e felvenni a szolgálatot?
— Nem!
— Es ön — fordult *Boros* a forgalmi tiszthez — átveszi-e az állomás vezetését?
— Nem!
— Katona ön? Es olvasta a király parancsát?
— Olvastam!
— Hajlandó ezek után szolgálatot tenni?
— Mint katona, felelősség nélkül, igen.
De mint polgári tisztviselő, felelősséggel, nem.
Egy másik állomáson a nagycsaládu főnök sirva vette fel a szolgálatot. A sztrájkot letörte a király . . .

24 ikén délután érkezett meg Aradra az első katonai vonat. A mozdonyvezető egy káplár volt; mellette állott *Korbuly József*, aki még három napja elakadt a vonatjával Szolnokon. A katonai vonat személyzete csupa magyar gyerek volt. Csakhamar felhangzott a Perronon a kiáltás:

— Ujságot tessék!

Ujság! Ezekben a napokban értette csak meg a közönség, hogy az ujság, a sokat szidott ujság milyen nélkülözhetetlen egy modern emberre. Szombat volt és a vonat a szerdai lapokat hozta. Egy pillanat alatt elkapkodták őket. Es ez Aradon történt, abban a városban, melynek sajtója a legelső helyen áll Magyarország vidéki hírlapirodalmában.

Egyszerre felhangzott a kiáltás:

— Tövis felé beszállani!

A mozdonyvezetőnek azonban némi kívánságai voltak.

— Hohó! Előbb ebédelni akarok! — kiáltott ki a mozdonyról. Hozzatok ebédet!

Es tényleg kényelmesen meg is ebédel s csak azután indult tovább. Az állomáson álló vasutasok elszoruló szívvel néztek a vonat után. Vége a sztrájkoknak . . .

Pár nap mulva azután helyre is állott a forgalom. A vasutasok azóta se kaptak semmit. De megtanulták — talán éppen a hatalom mai uraitól, — hogy van egy üdvös intézmény, amely gyakran igen hasznos. Ugy hívják, hogy passzív rezisztencia . . .

hogy a nemzetiségi törekvéseivel szemben elnézők vagyunk. Ebben az esetben azonban a pártatlan objektivitás parancsolja, hogy fölemeljük tiltakozó szavunkat az abrudbányai távirat ügyében és figyelmeztessük az illetékes köröket az ilyen kísérletek veszedelmes voltára. Minden ilyen eset precedens és minden precedens kétélű fegyver, amelyet szerencsétlen körülmények között gonosz kezek a nemzet ügye ellen is fordíthatnak.

A „győztesek.”

★

Széljegyzetek egy röpirathoz.

Arad, április 19.

Még élénken emlékszik mindenki a színház folyosóján elhangzott csattanásra, amelynek nem akadt gazdája. Az ugyanis, aki kapta, azt mondta, hogy az ellenfél húzta a rövidebbet. Ugyanigy áll a dolog a kereskedelmi alkalmazottak sztrájkjával. A sztrájkolók beadták a derekukat, szépen visszamentek az üzletekbe és zavartalanul kiszolgálják a vevőket, mintha misem történt volna, mintha nem is ők, hanem a főnökök sztrájkoltak volna. A sztrájk tehát csufos kudarcra végződött s az alkalmazottak semmit sem kaptak abból, amit követeltek.

Most pedig előáll az aradi szociáldemokrata-párt vezetősége és Aradváros közönségéhez apellál egy röpiratban. A pártvezetőség a közismert virágos „szalón-stílus”-ban alávaló hazugságnak tart minden olyan híresztelést, mintha a kereskedelmi alkalmazottak sztrájkja elbukott volna és az alkalmazottak semmit sem kaptak volna.

Ugyan miért bukott volna el a sztrájk? A pártvezetőség szerint a sztrájk nem bukott el, mert az alkalmazottak győztek. A pártvezetőség ugyanis ezeket írja a röpiratban:

„Az igazság az, hogy a kereskedelmi alkalmazottak elfogadták a főnök urak által felajánlott engedményeket, melyek teljes egészében fedik az alkalmazottak követeléseit.”

Ebben a kis csavarintásban jódag kacagató humor lakozik. Nézzük csak, mit mond a röpirat? Azt, hogy a főnökök megadták az alkalmazottak követeléseit: tehát az üzleteket reggel nyolckor nyitják, este hétkor zárják és délután két órai pihenőt kapnak az alkalmazottak. Egy szó sem igaz az egészről. Az üzletek ma is, tehát az állítólagos egyezés után, reggel hétkor nyitnak és esti nyolckor záródtak be. Két órai déli pihenésről pedig szó sincsen. Egy órakor már mindenki üzletben volt.

A főmedvényben a pártvezetőség beismeri, hogy el kellett fogadniok a főnökök állítólagos kedvezményeit, egyuttal pedig gyanúsít és piszkolódik a pártvezetőség az alábbi szavakkal:

„Ezeket az engedményeket a főnök urak becsületszavuk megkerülésével — nehogy ezer korona kötbért kelljen fizetniök — titokban ajánlották fel az alkalmazottaknak, avval a határozott igérettel, hogy két-három hét mulva a kereskedők egyesületében — mint a főnökök által önként megadott engedményeket — hivatalosan is publikálják. Nem hoztuk volna nyilvánosságra a főnök uraknak ezt az eljárását, — mert ennek titokban tartására köteleztük magunkat — de hogy mégis megtettük, ez azért történt, mert a főnök urak a sztrájkmozgalom megszűnését oly formában adják tudtul a közönségnek, a mely egyértelmű az alkalmazottak céltudatos, perfid megalázásával.

El kellett fogadnunk a főnök uraknak ti-

tokban tett ajánlatát, már azért is, mert közülök azok, akik a sztrájk első napján alkalmazottaikat üzleteikben alkalmazták, közös és mindenben kielégítő megegyezésre jutottak, s csupán csak azért izgatták főnök társaikat a követelések megadása ellen, hogy így azoknak a főnököknek, kik alkalmazottaikat sztrájkba engedték, *érzékeny anyagi kárt okozzanak*."

Ez a kis okoskodás diszére válnék a legjezsuitább jezsuitának. Így akarja a pártvezetőség elhitetni, hogy az alkalmazottak győztek. Az ember boszankodnék ezen a csalafintaságon, ha nem volna olyan pokoli módon mulatságos. Csak kacagni lehet rajta. A legjava pedig most következik az alábbiakban:

"Ezek után pedig kijelentjük, hogy egyes főnök urak, kik erről az alattomos megegyezésről tudomást nem szereztek és így alkalmazottaik még mindig a sztrájkban tartózkodnak, (amelyet pedig már feloszlattak) a mai nap folyamán felszólítást kapnak az alkalmazottak követeléseinek teljesítésére. Ha a követeléseket nem teljesítik, akkor az össz-munkásság az összválasztmánynak 1906. november 9-én 1142/1906. szám alatt hozott határozatát a munkásság azonnal végrehajtja.

Ez a határozat pedig azt jelenti, hogy a munkásság szövetkezeti boltot nyit. A pártvezetőség ki is jelenti, hogy a részjegyek jegyzései már megtörténtek. Eddig 1800 részjegyet jegyeztek 28,900 korona értékben, amiből 9100 koronát már letétbe is helyeztek.

Ez volt a pártvezetőség bombája, amely azonban nem robbant fel. Rémiteni akart vele és senki sem rémült, hanem mindenki kacagott. Jól fog festeni a szövetkezeti bolt, amelyben a párttitkár méri ki a selymet, pántlikát. Ehez talán értene. Várjunk azonban addig, amíg az alapszabályok és az ügykezelésről szóló szabályzatok még e hét folyamán megjelennek, amint azt a pártvezetőség kilátásba helyezi. Konstatáljuk, hogy a szocializmus és a hazugság nem azonos fogalmak. Pedig a mai röpirat így akarja ezt feltüntetni **Styx.**

A hó birodalma.

Aradi főhadnagy könyve.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

A könyvpiac nemrégiben érdekes könyv jelent meg Czánt Herman aradi cs. és kir. főhadnagy tollából. Az aradi 33-ik gyalogezred nagyképzettségű tisztje résztvett azokon a katonai gyakorlatokon, amelyeket a nagyváradi hadosztály ezredeiből alakított gyalogcsapatok a bihari hegységek között végeztek. A katonák a lábezánál (szkivel) és a hókarikával járták a bihari havasokat.

Czánt főhadnagy, aki ugyszólván egész életét a szki-sportnak szentelte, most tanulmányairól könyvet írt, amely az érdekelt körökben nagy feltűnést keltett. A könyv ugyanis első a maga nemében, valósággal uttörő munka, amely a természet nagyszerű birodalmának eddig csaknem ismeretlen régióit nyitja meg az olvasó előtt. A szerző leírja benne, hogyan lehet veszély nélkül olyan egyszerű, elemi szerkezetű szerszámmal, amilyen a lábszán és a hókarika, följutni három négyezer méteres magaslatokra. Sportszerető embernek különösen élvezetes a főhadnagy munkája, katonai szempontból pedig nélkülözhetetlen, mert nemcsak a magas katonai tekintetek szerint fejtegeti a hóval takart hegyvidékek megközelítésének

jelentőségét, hanem egyúttal tankönyvet ad a kézbe, amelynek alapján el lehet sajátítani a szkizésnek összes gyakorlati és elméleti ismereteit.

A könyvben a főhadnagy éppen akkora súlyt helyez arra, hogy a szkizés a közönség minél szélesebb rétegeinek élvezetes sportja legyen, minthogy a hadsereg harcképességének hasznos tényezőjévé váljék. Ennek a kettős célnak a szolgálata vonul végig az egész könyvön, amely már azért is dicséretet érdemel, mert élvezhető, könnyen folyó stílusa van, nem pedig olyan nehézkes nyelvezet, amilyen a szakmunkákat szokta jellemezni.

A könyv most jelent meg Lipcsében, számos rendkívül érdekes illusztrációval. A legmagasabb katonai köröknél nagy figyelmet keltett a mű, amelyről a katonai szaklapok magaslaton hangon emlékeznek meg. Szívesen regisztráljuk a főhadnagynak ezt a nagy sikerét, mert a háziezredünkhöz tartozik és mert az Aradon állomásozó tisztikar nagyképzettségű, rokonszenves tagjának ismerik.

A munka magyar kiadása most van sajtó alatt és már a legközelebbi jövőben szintén a könyvpiacra kerül, úgy, hogy a művet minden sportszerető ember megszerezheti és élvezheti. A mű a szerzőnél rendelhető meg és katonatiszteknek, valamint sportegyesületeknek különösen nélkülözhetetlen.

Aradi leány

öngyilkossága Rómában.

Összekötözve a Tiberisben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

Egy aradi leány követett el öngyilkosságot Rómában. A leány a szerelmesével együtt a Tiberis folyóba ölte magát, ahonnan tegnap huzták ki holttestüket. A szerelmesek azért mentek együtt a halálba, mert családjuk akadályokat gördített az elé, hogy egymásé lehessenek. Az aradi leány szerelmi drámájáról Rómából az alábbiakat táviratozzák:

Március 22-én egy fiatal pár érkezett a városba és egy szállóban szálltak meg. A férfi Pfeiffer Gusztáv volt, a csehországi Landskronból, a nő Kun Flóra Magyarországból, Aradról. Virágvasárnapkor a Péter-templomban meggyóntak, majd gyalog Fiunicrinóba, a Tiberis torkolatához mentek, ahova 25-én érkeztek meg. Másnap levelet és pénzt küldtek Pfeiffer anyjának Csehországba és ellátogattak Ostiába.

Március 27-én két dobozt vásároltak és azokban felesleges ruháikat szintén Csehországba küldték. Ezután azzal bucsúztak el a szállótulajdonostól, hogy visszautaznak Rómába. Két nappal később Schumacher György osztrák és magyar főkonzul hivatalos uton azt a megbízást kapta, hogy kutasson egy Landskronból való szerelmes pár után, mert az a gyanu, hogy a tengerparton, a Tiberis torkolatánál öngyilkosságot akarnak elkövetni. A nyomozás azonban eredménytelen maradt.

Tegnapelőtt reggel aztán rátaláltak a szerelmesek holttestére, akik kötéllel egymáshoz voltak kötve és a kötél végére nagy kő volt erősítve, hogy biztosan elmerüljenek. A holttestekre halászok bukkantak rá.

A fiatalember hazairt levelében a közös öngyilkosság okául azt említi, hogy mindketjük családja meg akarja akadályozni, hogy egymásé lehessenek.

Giesswein a cseléd-törvény ellen.

A jogegyenlőség megsértése.

A javaslaton módosítani kell.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 19.

Főtisztelendő Giesswein Sándorról, a néppárti kanonok-képviselőről senkisémmondhatja, hogy ultra-liberális volna, vagy az államfőlforgató jakabok osztályához tartoznék. A Darányi Ignác által elkészített törvényjavaslatra, amely a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szól, Giesswein ma mégis azt mondta, hogy súlyos megsértése a jogegyenlőségnek, mélyen bántó a szintén emberszámba menő gazdasági cselédre és ezért megfelelő módosítások nélkül nem szabad a törvényjavaslatot megszavazni. Hálásan elismerte a pap-képviselő, hogy a sajtó csupán a közvéleményt irányító dicséretes föladatát teljesíti, amidőn állást foglal a sérelmes intézkedések ellen, amelyek Giesswein szerint is visszaesést jelentenek a törvényhozás előző irányával szemben.

Az érdekes nyilatkozatról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Egy hírlapíró ma kikérte Giesswein Sándor képviselőnek, a képviselőházi munkásügyi bizottság elnökének a véleményét Darányi Ignác sokat vitatott cseléd-törvényéről. Giesswein a következőket mondta:

— Föltétlenül szükségesnek tartom, hogy a gazda és a cseléd közötti jogviszony rendeztesse. A munkaházak építéséről szóló törvényjavaslatot lényegében megfelelőnek tartom, de a túlságos hosszú határidő megrövidítését fogom kérni. A gazda és a gazdasági cseléd jogviszonyának rendezéséről szóló javaslatban olyan intézkedéseket látok, amelyek a törvény előtt való jogegyenlőség elve ellen vétének és pedig a munkásság nagy kárára. Ezeket az intézkedéseket nem tartom szorosán a törvényjavaslatához tartozónak és remélem, hogy ki is maradnak. Minden jel arra mutat, hogy megmagyarázhatlan okból ezek a sérelmes intézkedések utólag toldattak bele a javaslatba.

Ami a részleteket illeti, a törvényjavaslatban leginkább azok a pontok sérelmesek, amelyek a jogegyenlőség elve ellenére a szabad költözködés jogát és a gazdasági cselédnek több egyéb törvényben kimondott jogát nyirbálják meg. Lehetetlen intézkedésnek látszik a törvényjavaslatnak az a pontja, amely azt mondja, hogy a cseléd 18 éves koráig a gazdának testi bántalmazásra is jogot adó házi fegyelme alatt áll és hogy a gazda jogosítva van a törvényben tiltott becsületsértő bántalmazásra cselédjével szemben. Tarthatatlan a törvény 30. szakasza, amely azt mondja, hogy az állandó foglalkozást igénylő munkára szerződött cselédnek csak minden hónapban jut egy munkaszüneti napja. Sérelmes az az intézkedés, hogy a munkás esetleges büntetését nem szolgálati ideje alatt, hanem a szolgálati időn túl tölti ki.

Nagyon helyesnek tartom, hogy a sajtó a nyilvánosság előtt e kérdéssel foglalkozik. A törvényjavaslat mostani formájában óriási visszaesést mutat a múlttal, a múltban hozott hasonló intézkedésekkel szemben. A javaslatot nem lehet a birtokos osztály érdekére való hivatkozással menteni. Hogy nem félek-e attól, hogy a törvényjavaslatot a tulnyomóan földbirtokosokból álló parlament minden vétkes hibája dacára változatlanul megszavazza kényes

kérdés. Mindenesetre remélem, hogy az ellenkezője történik és nem megy, mert nem mehet változatlanul keresztül ez a törvényjavaslat. A közhangulat is arra vall, bár ezzel szemben meg kell állapítani azt a sajnálatos körülményt, amely közszájon forog, hogy t. i. a függetlenségipártnak a törvényjavaslat tulságosan liberális.

Amilyen elemekből most Irányi Dániel pártja áll, nem is lehet csodálni a reakciós fölfogást.

A drága mosoly.

181 millió korona.

A kedélyes Wekerle.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

A törökök nevezték el Ignatiev orosz nagykövetet a „hazugság apjá”-nak, mert soha még véletlenül sem hagyta el a száját egyetlen igaz szó sem. Ha a mi nyelvünk is olyan virágos volna, mint a keleti nyelvek, mi már régen elnevezhetjük volna Wekerle Sándor miniszterelnököt a „becsapások öregapjá”-nak.

A mosolygóképű miniszterelnök kezében kormányzati eszköz a becsapás, a félrevezetés, az ámtás, a kijátszás, — ezt már régen tudjuk. Hanem olyan vastagon még eddig talán soha nem bánt még Wekerle sem ezzel a sunyi eszközzel, mint a pénzügyi bizottság ülésén. Ahogyan ott főzte le a bizottsági tagokat, az már mégis túl van azon a határon, amit a legmachiavellisztikusabb politika is megenged. Annál is inkább, mert az ország pénzéről, nagy összegről, száznyolcvanegy millióról van szó.

A pénzügyi bizottság a delegációk által törvényes felhatalmazás nélkül elköltött 181 millió dolgot tárgyalta. Ez annyit jelent, hogy a kormánynak az a törvényjavaslata fektült előtte, amely ennek a jogtalanul elköltött 181 milliónak a kiadását jogosnak és törvényesnek ismeri el. A bizottság tagjai közül egyben, egyetlen egyben, Rátkay Lászlóban felébredt a függetlenségi lelkiismeret. Felszólt, de nagy szerényen ő is csak annyit jegyzett meg, hogy aggályai vannak a törvényjavaslattal szemben, mert a száznyolcvanegy milliót nemcsak törvényhozási felhatalmazás nélkül, hanem egyenesen a magyar törvényhozás tilalma ellenére költötték el.

A bizottsági tagok erre az enyhe kurucodásra ijedten huzták be a nyakukat, de Wekerle mosolyogva — természetesen, hogy mosolyogva! — állt fel és megnyugtatta őket. Azt mondta, hogy a felhatalmazás nélkül elköltött összegeket majd a zárószámadásoknál kell kifogásolni.

Ez meg annyit jelent, hogy a bizottság csak szavazza meg a törvényjavaslatot, ismerje el a 181 millió kiadását törvényesnek, azután kiabálni majd lehet a zárószámadásoknál, akkor, amikor már későn van minden és bottal üthetjük a majdnem kétszáz millió nyomát.

Es ezt a perfid „formulát” arra, hogy a törvényjavaslat is meglegyen, de majd aztán kiabálni is ehessen, amikor már késő: a bizottság örvendve fogadta és sietett megszavazni a javaslatot. Ez a becsapás igazán túl megy minden határon, mert egyenesen visszaélés a parlament budgetjogával. De Wekerlétől ezt is elvárhatta az ország és ha lehet ma még valamin csodálkozni, csodálni való csak az, hogy a bizottság, amelyben pénzügyi szakemberek ülnek s amelynek azonnal tisztában kellett volna lenni Wekerle furfangjával: engedte magát

szó nélkül az orránál fogva hurcolni és becsapni.

Igy bánnak az ország millióival a képviselő urak és így játsza ki Wekerle a parlament egyik leggyökeresebb jogát. A hazugság e levegőjéhez méltó nyilatkozatot tett azután a bizottságban Wekerle az alkotmánybiztosítékokról. A közigazgatási bíróság hatáskörének kiegészítéséről és a kuriai bírások meghosszabbításáról beszélt, másról semmiről. A bizottság ezt is megnyugvással vette tudomásul.

A lex Darányi-hoz.

— Párbeszédék. —

— Mit gondolsz, mi fog történni a gazdasági munkásokról szóló rabszolgatörvény-nyel?

— Mi? A Ház egyszerűen le fogja darányi.

— Igaz, hogy az új Darányi törvény olyan gyalázatos?

— Oh dehogyan! Nem olyan borzasztó az, ha a régihez darányitjuk!

A faszövetkezet ügye.

A közgyűlés megtámadása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

Arra a hirre, hogy Fischer Jenő és társai kérvényt akarnak benyújtani az aradi törvényszékhez, mint cégbirósághoz, az aradi első tüzifa és szénbeszerzési szövetkezet alakuló közgyűlésének határozatai ellen, ma megnyilatkozott a szövetkezet is. A kérvényezőkre ráfogja, hogy személyes indokokból támadták meg a közgyűlést, mert az igazgatóság tagjainak megválasztásánál nem elégitették ki egyesek aspirációját.

A nyilatkozat egész terjedelmében a következő:

Minden új alakulás bizonyos, már meglévő szervezetek érdekeit többé kevésbé sérti. Minden választás után elégedetlenek vannak, mert a legnagyobb körültekintéssel sem lehet az állásokat úgy betölteni, hogy minden igény kielégítve legyen. Minden közérdekű intézmény megvalósításánál nehézségekkel kell küzdeni. Az állítólagos felebezésnek a on nehézménye, hogy a szövetkezeti íveket aláírt tagok szabályszerűen meghiva nem lettek, semmi alappal nem bír, mert e körülmény csakis a részvénytársaságok alapszabályainak és cégjegyzésének jóváhagyásánál jöhet figyelembe. A szövetkezetek alapszabályainak jóváhagyása és cégjegyzésének foganatosítása tekintetében az 1875. évi 37-ik törvénycikk 226—227. szakasza intézkedik, amelyben azonban szó egyáltalában nincs arról, hogy az alakuló közgyűlésre a tagok megtörtént és mi módon való meghívása igazolandó volna. Különben is ez a dolog természetében rejlik, mert a szövetkezetek teljesen liberális intézmények, amelyek alakuló közgyűlésén olyanok is megjelenhetnek, akik előzőleg részjegyet nem is jegyeztek, míg a részvénytársaságok alakuló közgyűlésére csakis már a részvényt jegyzett tagok hívhatók és jelenhetnek meg. Különben pedig a közgyűlésre szóló meghívó mind a négy aradi napilapban közzé lett téve és így e tekintetben az alapítókat semmi vád nem érheti, a választások pedig teljes egyhangúsággal lettek foganatosítva.

Ezzel tehát megindult a legújabb aradi nyilatkozat háború, mert hogy a békétlenek szó nélkül hagyják a meggyanusítást, szinte ki van zárva. Hogy pedig a szövetkezet jogtudománya mennyire állja meg a sarat, majd elvállik néhány hét múlva, amikor a törvényszék meghozza végzését ebben a legújabb közgyűlési határozat megtámadási ügyben.

A Benoid-gyári sztrájk.

Folyik a munka.

Hivatalnokok, mint szerelők.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

Mióta a Magyar Benoid-gyár részvénytársaság a szervezett munkásokat elbocsátotta kötelékéből, három hét telt el s a gyár üzemét mégis változatlanul folytatja szervezetlen munkásokkal, akik napról napra többen jelentkeznek a gyárban. Ez a dolog a minden ok nélkül sztrájkba lépett szervezett munkásokat, akik a gyárra kimondták a két évi bojkottot is, szerfelett elkésertette és mindent elkövettek, hogy a dolgozó munkásokat visszatartsák a munkától.

A gyár a multkoriban egyik Erzsébet-köruti bérpalotába kiküldött egy mérnök felügyelete alatt két munkást gázorák szerelésére. Amikor az épületből lejöttek, a mérnök észrevette, hogy a gyár elbocsátott munkásaival élén egy husz munkásból álló csoport fenyegető magatartással várja a dolgozó szerelőket. A mérnök a rendőrségre ment és jelentést tett a dologról, majd rendőrökkel tért vissza és rendőri fedezet mellett hozatta ki a munkásokat a házból.

A sztrájkba lépett munkások gyalázkodó röpiratokat is osztanak szét és a saját terrorizmusukat is elferdítve, az alábbi röpcédulában adják elő:

Gyászjelentés.

A Benoid gáz-gyár

már arra az alávalóságra vetemedett, hogy éjjel lopva, rendőri fedezet mellett dolgoztat e kiváló piszkos halott a akokkal, névszerint

Moldovány Vince,
Jung Péter,
Paulik Gyula,
Jakab László

és egy napszámossal

Varga Lajos, álnéven Kovács, kit a gyár végső elkéserevésében szerelővé avatott.

Elvitarsat, ezek számunkra meghaltak, kerőljétek!

A szervező-bizottság.

A sztrájkolóknak azonban hiába igyekeznek terrorizálni a szervezetlen munkásokat, ezek pontosan végzik el a gyár munkálatait. Így kedden délután Lészai Ottó vezérigazgató vezetése alatt megkezdtek Szathmáry Király János Zrinyi-utcai házának világítási berendezését. Alig jelentek meg a gyár munkásai az épülő háznál, a vezérigazgatóhoz lépett az ott dolgozó kőművesek bizalmi férfia és megkérdezte, hogy vannak-e a munkások között szervezetlenek.

— Nem tudom, felelte Lészai vezérigazgató. Különben is mi köze hozzá?

A bizalmi férfi erre elmondta, hogy aszakszervezet előre értesítette őt arról, hogy itt szervezetlen munkások fognak dolgozni s a mennyiben ilyenekkel folynék a munka, a kőművesek azonnal elvonulnak az épülettől. Lészai erre így szólt a kőművesek bizalmi férfiához.

— Az elvonulást nincsen módomban megakadályozni. Kijelentem azonban, hogy a Benoid-gyár eleget fog tenni szerződésben elvállalt kötelezettségének. Nagyon különös igazság az, amit bottal és erőszakkal vernek az emberek fejébe és maguk a szervezett munkások vétenek legjobban a szocializmus aaptanai ellen, amikor az egyéni szabadságot terrorizmus-sal korlátozzák. Az egyének legsajátosabb

joga a kenyerét szervezeten vagy szervezetenél megkeresni s abba beleszólása senkinek nincs.

A vezérigazgató szavai olyan hatást tettek a bizalmi férfira, hogy belátta, nincsen igaza s a szervezeten Benoid-gyári munkásokat aznap hagyták is dolgozni. Másnap azonban a bizalmi férfi, akit közben a szakszervezet nyilván megdolgozott, nem engedte a szervezeten munkásokat dolgozni. Az összeütkezésnek elejét veendő, a Benoid-gyár munkásai elvonultak és aznap nem is dolgoztak.

Csütörtökön azután Lészai vezérigazgató úgy oldotta meg a konfliktust, hogy egy mérnökkel és három műszaki hivatalnokkal együtt látott a szereléshez. A kőművesek rögtön látták, hogy itt nem szervezeten munkások, hanem hivatalnokok dolgoznak s ezért nem is akadékoskodtak, csak kisebb-nagyobb kellemetlenségeket okoztak a kézkubonyos tisztviselőknek. Így például a mázoló, akik ugyanabban a szobában dolgoztak, *tele freccscentették a dolgozó hivatalnokokat festékkel.* Mikor pedig a tisztviselők átfurták a padlót és a lyuktól eltávoztak, a mázoló fával és gipszszel tömték be a léket.

Ez azonban nem zavarta meg a gyár tisztviselőit munkájukban, amelyet pénteken be is fejeztek s így a gyár eleget tett kötelezettségének.

Frivol melléklet.

Egy válópör aktáiból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

A legdiskrétebb női ruhadarab: egy lány, finom, kacérul fodrozott bugyogó került ma a szigorú, jég hideg §§-ok közé. A tekintetes nagyváradi kir. ítélőtábla felebbviteli tanácsa előtt feküdt egy aradi válópör aktáiban. Alá csatolva. A komoly arcú és komolyan kopaszodni kezdő bíróácsk arcán egy pilantra visszazérett a „nyárutó” letűnő napkorongjának enyhe fényű sugara, amikor a picike jószág zizegve megmozdult a §§-ok kellemetlen szomszédságában. Vajjon mire gondolhattak s hány évtizeddel vissza a tekintetes kir. ítélőtábla érdemes nagyságos bírái?

Ki tudja! Csak annyi tudható, hogy ez a vérfelkorbácsolóan diszkkrét női ruhadarab, hogy került a §§. közé.

Nagyon csunya embernek nagyon szép felesége vallja tulajdonának.

A szép asszonyt a nehéz gazdasági viszonyok arra kényszerítették, hogy egyik szobáját kiadja. A véletlen egy szemrevaló fiatallembert vezetett hozzá. Azaz pardon! — a butorozott szobájához. Nem tudni, volt-e oka, vagy sem, a nagyon csunya ember gyanakodni kezdett a nagyon szép asszony csinos lakójára s mint rendőri nyelven mondják: egy napon razziát tartott a csinos ifju távollétében annak szobájában.

Es csoda történt. A csinos fiatal szobaur szekrényében, a krajzerek és szmokingok meghitt társágában felfedezte a felesége fodros, diszkkrét ruhadarabját.

A nagyon csunya ember nagyon megharagudott és a nagyon szép asszonyt haza küldötte a nagyon erkölcsös édes mamájához s beadta ellene a válókeresetet.

A törvényszék a válni nem akaró asszonynak adott igazat. Mert a diszkkrét női ruhadarab semmit se bínyit s különben is vallomásra nem bírható.

A nagyon csunya ember a kir. táblához vitte az ügyét. Azonban a nagyon szép asszony oly meggyőzően bizonyította az ő és diszkkrét ruhadarabja ártatlanságát, hogy nemcsak a komolyan kopaszodni kezdő érdemes bírák, de a nagyon csunya ember is elhitte s a tárgyalás boldog kibéküléssel végződött.

A /- alatt csatolt fodros bugyogó kárörvendő mosolyjal nézte le a becsapott §§-okat.

Kutyamosóból — vezércikkiró

Elítelt agitátor.

A táborigazgató könyvei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 19.

Pollák Ignác 26 éves magasfalui tót földmives pár évvel ezelőtt Pozsonyban szolgált a vadászoknál. Mint közvadászt, beosztották egyik táborigazgató tisztiszolgának. Mint tisztiszolga, merő komiszságból sokat lapozgatta gazdájának, a táborigazgató lelkésznek könyveit. Ez a táborigazgató lelkész egyike volt a legveszedelmesebb pánszláv érzelmi, magyargyűlölő tótoknak s így képzelhető, hogy a kevés műveltségű kutyamosóra milyen veszedelmes hatást gyakoroltak.

A katonai idő eltelte után Pollák Ignác hazakerült s felcsapott a Turóc Szt.-Mártonban megjelenő *Narodni Hlasnik* című tót lap vezércikkirójának. A múlt év augusztus 5-én „Milyenek legyünk mi tótok?” feliratu vezércikkében durva módon neki támadt a magyar nemzetnek. Elnevezte a magyarokat *himpelléreknek* s óva figyelmeztette a nemzetéhez hű népet, hogy óvakodjanak ezen himpellérektől. Majd részletezte hogy ha ez a himpellér korcsmáros, akkor a tót ne igyék nála, ha kereskedő, ne vegyen tőle semmit, ha pap, tanító, akkor ne üdvözölje, de vesse meg.

A budapesti kir. ügyészség ezen véresszájú vezércikkért nemzetiség elleni izgatás sajtóvétségéért pörbe fogta a kutyamosóból vezércikkiróvá vedlett tót apostolt, akinek ügyét ma tárgyalta a budapesti esküd. bíróság *Zsitvay* Leó elnöklete alatt. A tárgyaláson a vádlott beismerte a cikk szerzőségét. Az esküdtek Varga. ügyész vád és Ivánka Milán dr. védelme után bűnösnek mondták a sajtó útján elkövetett izgatás vétségében, mire a törvényszék 3 havi *államfogházzal* és 100 korona mellékbüntetéssel sújtotta a vádlottat.

A védő semmisségi panaszt jelentett be.

Megszarolt uriasszony.

Az áldetektív szerelme.

Veszedelmes udvarlás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 19.

Egy előkelő, gazdag földbirtokos feleségének furcsa kalandban volt része a múlt nyáron a fővárosban. A szép asszony színházba készült s mert az ura nem volt idehaza, maga ment el hazulról. Alig hagyta el lakását, csatlakozott hozzá egy elegáns megjelenésű fiatalember, akit különben már máskor is látott az előtt a ház előtt ögyelegni, amelyben lakott. A gavallért, aki udvarolgatni kezdett, az uriasszony erélyesen elutasította, de az nem tágitott:

— Nos, hát vegye tudomásul nagyságos asszonyom, én rendőrtisztviselő vagyok.

— Semmi közöm hozzá — felelte a hölgy.

— De van nekem, folytatta a vakmerő legény, mert utasítást kaptam, hogy kegyedet — megfigyeljem.

Az urnót persze meglepte ez a válasz és felvilágosítást kért, amit a kellemetlen idegen hajlandó volt megadni. De kérte a hölgyet, hogy vezesse lakásába, ahol többet mondhat. Valami hazug mesét kellett ezután hallania és a „rendőrtisztviselő” annak révén még több egymásután következő napon beállított a földbirtokos lakásába. De a vizitek csak éppen addig tartottak, míg a férj visszatért a fővárosba.

Amint pedig ez megjött, az urnó egy levelet kapott emberétől, aki a levélben pénzt kért tőle, — 300 koronát. Különben — fenyegette meg — majd ír az urának és leleplezi, hogy mint mulattak, amíg ő távol volt. Az urnó egyenesen a rendőrségre ment a levéllel s így csakhamar letartóztatták az aljas zsarolót *Mesterházy* Kálmán, egy már büntetett előéletű magánhivatalnok személyében. A budapesti törvényszék ma Szepessy dr. bíró elnöklése mellett *Mesterházy* Kálmánt *egy evi fogházzal* sújtotta. Ugy a közvádoló, mint az elítelt felebbezett.

Kossuth a kiegyezésről.

Önállóság 1917. után.

A vámtarifát elfogadták.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 19.

Az ország holnap kellemes meglepetésre ébred. A kormánytól szokatlan határozottsággal *Kossuth* Ferenc ma a közgazdasági bizottságban kijelentette, hogy most *vámszerződés* alapján kötjük meg a kiegyezést, de 1917-ben fölállítjuk a vámsorompókat az osztrák és külföldi áruk előtt. Ez ugyan olcsó nagylelkűség, mert ki tudja, 1917-ben lesz-e többsége az önálló vámterület híveinek. De magának a dicséretes szándéknak hangoztatása is haladás a jelenlegi agrár többség kormányának eddigi bátortalan kijelentéseivel szemben.

Kossuth nyilatkozatáról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A képviselőház közgazdasági bizottsága ma *Batthyány* Tivadar gróf elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a kormány részéről *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Kossuth* Ferenc és *Darányi* Ignác miniszterek, *Szterényi* József és *Mezőssy* Béla államtitkárok vettek részt.

Az ülés megnyitása után *Batthyány* jelentette, hogy a Ház elnökségétől több jelentés és törvényjavaslat érkezett hozzá. Ezeket a bizottság le is tárgyalta.

Ezután szólásra emelkedett *Kossuth* Ferenc és a bizottsági tagok feszült figyelmével az alábbi kormánynyilatkozatot tette:

Tisztelt bizottság! Ez a bizottság a kormány kérelmére a magyar általános önálló vámtarifa tárgyalását elhalasztotta azzal, hogy a magyar kormány szólítsa föl az osztrák kormányt, hogy azonnal indíttassa meg közvetlenül a két kormány között a kiegyezési tárgyalásokat, hogy március végére megállapítható legyen az, megköthető-e vagy sem a kiegyezés Ausztriával. E határozatnak megvolt az a kívánt eredménye, hogy a tárgyalások a két kormány között közvetlenül azonnal megindultak és többször folytak fölváltva Budapesten és Bécsben. Március végéig a kézzel fogható igyekezet ellenére sem sikerült a számos és komoly kérdést eldönteni és a kormány most teljes tudatában felelősségének, nem ragaszkodott mereven a bizottságban megjelölt határidőhöz, mert meggyőződött arról, hogy az osztrák kormányt nem vezet halogatási szándék, sőt hogy megvan a jó szándék a kiegyezés létrehozásához. Több fontos pontban közlelés jött létre, amely pontok természetesen csak részei az egész komplexumnak.

Mindenesetre jóval több a valószínűség a megegyezésre, mint akkor, midőn a bizottság utoljára ülésezett.

Ha tehát ma mégis hozzájárul a kormány a magyar általános önálló vám-tarifa tárgyalásához, ezzel nem akarja jelezni, hogy a kiegyezés létrejöttéhez fűzhető remények meghiusultak, hanem ellenkezőleg azt, hogy ezek a reménységek növekedtek. A kormány ebből kifolyólag a leghatározottabban nyilatkozathatja ki azt, hogy sem a magyar képviselőháznak, sem a magyar kormányának Ausztriával szemben *nincsen semmi támadó s á-déka* akkor, amikor a magyar tarifát letárgyalatja és ezt azért teszi, mert az 1899. évi törvény 30. szakasza szerint ezt meg kell tennie, m. előtt a külállamokkal kötendő szerződéseket törvénybe iktatja. Ezt inkább teheti a képviselőház és a kormány, mert ez a magyar vámtarifa minden körülmények között *ugyis, törvényerőre emelendő*, mert ha létrejönne is a kiegyezés, akkor is *csakis vámszerződés alapján jöhet létre*, nem pedig vámszövetség formájában.

Magukról a tárgyalásokról nagyon keveset mondhatok. Annyit azonban a nemzet igen nagy többségének megnyugtására tudathatok, hogy ezek a tárgyalások a vámszerződés alapján, tehát Magyarország közgazdasági önállósága alapján folynak. A tényleges vámszedés 1915-ig vagy 1917-ig nem lesz lehetséges, mert az elődeink által a törvény tilalma dacára kötött, de tényleg életbeléptetett és vissza nem csinálható szerződések ezt a vámszedést lehetetlenné teszik. 1915-en, illetve 1917-en túl azonban a magyar kormány álláspontja szerint vámsorompóknak kell lenni, melyeken *nemcsak az osztrák, hanem az idegen áruk is megvámoltatnak*.

A kormány elfogadta azt az eszmét, amelyet a függetlenségi párt nagyobb csoportjának éléről még a 90-es évek végén hirdettem, amely a tényleges, vámsorompós önálló vámterület föllállításánál megóvná az országot minden, rázkódtatástól és az osztrák kormány sem látszik idegenkedni az eszmétől, de természetesen a részletekre nézve igen sok megállapítani való van.

A magyar kormány álláspontja az, hogy 1915-ön és 1917-en túl a vámsorompók föllállítását és a gazdasági függetlenség tényleges megvalósítását *kölcsönös nyilatkozatoknál jóval többel kell biztosítani*, mert nem tudhatjuk, hogy milyen kormány és milyen többség lesz akkor Magyarországon és Ausztriában. A kormány érzi, hogy bűn lenne a mai viszonyok között *föltétlenül* nem biztosítani az ország számára mindazt, ami — ha későbbre hagyatnék — teljes bizonytalanságban maradna és az események előre nem látható fejlődésétől függne.

Kossuth végül a tarifa elfogadását kérte. Ezután Laehne Hugó hosszú beszédben ismertette a tarifát, amelyet a bizottság hosszabb vita után *en bloc egyhangulag elfogadott*.

Tutsek Sándor kérdést intézett a közös bank privilégiumának meghosszabbítása iránt, mire Kossuth Ferenc azt felelte, hogy a bankszabadalom nem tartozik a kiegyezéshez és ne komplikáljuk vele a kérdést. Annak idején a törvényhozás elé kerül a szabadalom ügye.

Ezzel az ülés véget ért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Aranyvirág, operette. (Béret B.)
Vasárnap: Délután: A csöppség, vígjáték. Este: János vitéz, operette. (Béret C.)

* Carmen — vendéggel. Bizet bűbajos zenéjü operájának címszerepét, mint már többször jeleztük, Fodor O-zkárné, a budapesti magyar királyi operaház elsőrendű művésznője játssza el. Fodor Oszkárné ebben a szerepében Budapesti osztatlan, nagy sikert aratott. Ez alkalomra a zenekart az aradi filharmóniai társaság tagjaival egészítik ki s a filharmónikusok Szendrey igazgató kérelmére a legnagyobb készséggel ígérték meg hozzájárulásukat. Az opera hétfőn A. béreltszünetben, rendez helyárrakkal kerül színre.

* A vasárnapi előadások. Vasárnap este János vitéz operette szerepel a játékronden, a címszerepben Kállay Jolánnal, akinek János vitéz pályanyertes alakítása. A francia király kisasszony erősen énekes szerepét Wlassák Vilma operaénekesnő személyesíti. Délután Fényes Samu dr. kedves vígjátéka: Csöppség megy Harmath Józsaival a címszerepben.

A sztrájk vége.

A kereskedelmi alkalmazottak leszerelése

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 19.

Az aradi kereskedelmi alkalmazottak két napos sztrájkjának utolsó hullámai is elsimultak. A sztrájk már csütörtök délután, minden eredmény nélkül leszerelt s ma a megmaradt sztrájkolók csak arra törekedtek, hogy előbbeni állásukat újra megkaphassák.

A sztrájkolók kis töredéke ma reggel még megjelent a sztrájk tanyán, ahol csakhamar elhatározták, hogy *munkába állanak*. Az alkalmazottak fölvételét a főnökök sztrájkbizottsága is igyekezett elősegíteni s a bizottság elnöke Domán Sándor személyesen járt közbe a legtöbb főnöknel, hogy a elentkező alkalmazottat *vegyék vissza*, hogy a szerencsétlenül inszenált sztrájknak minél kevesebb áldozata legyen. Ez a legtöbb helyen sikerült. Több alkalmazott nem jelentkezett állásért, többet pedig főnöke nem volt hajlandó visszavenni. Ezek miatt a sztrájk révén mintegy *husz-huszonöt alkalmazott maradt állás nélkül*.

A szocialdemokrata pártvezetőség ma nagyhangu plakátot adott ki, a melyben azt mondja, hogy a főnökök titokban megadták az összes követeléseket s a sztrájk ezért szűnt meg. Ez persze ép ellenkezője a valóságnak. Az utolsó békéltetési tárgyalás a nélkül ért véget, hogy a kereskedők bármilyen engedményeket tettek volna, sőt a sztrájkolók visszafogadására se vállaltak kötelezettséget s így a tárgyalást eredménytelenül rekesztették be.

A sztrájk utolsó aktusaként Messer Illés a kereskedelmi alkalmazottak nevében bejelentette a főkapitányságnál, hogy a *sztrájk tanyát feloszlatták*.

A kereskedő-főnökök ma ezt az értesítést adták ki:

Az aradi kereskedő főnökök bizottsága ma este tartotta utolsó ülését. Az ülés tudomásul vette, hogy a kereskedelmi alkalmazottak sztrájkja végképen és teljesen leszerelt, anélkül, hogy a sztrájkolók bármilyen engedményeket kaptak volna. Azok érdekében, akik az alkalmazottak közül ma még be akartak lépni, Domán Sándor bizottsági elnök járt közbe az illető főnöknel, akik a legtöbb esetben az alkalmazottakat vissza is fogadták s így aránylag nem nagy azok száma, akik vagy azért,

mert a kellő időben nem jelentkeztek, vagy pedig, mert a főnökök nem volt hajlandó őket visszavenni, állás nélkül maradtak. A kereskedők nevében Deutsch Fülöp szép szavakban mondott köszönetet a főnökök sztrájkbizottságának, különösen a bizottság ügybuzgó, önfeláldozóan működő elnökének, Domán Sándornak. Ezzel a sztrájkbizottság le is tette mandátumát.

Az értekezlet ezután megtette az első előkészületeket a *kereskedők szövetségének* megalakítására, amelynek célja nemcsak a mostanihoz hasonló esetekkel szemben való védelem lesz, de magában a kereskedő főnökök között tapasztalható káros jelenségek kiküszöbölése. Az értekezlet két-két tagot jelölt ki a női-divat-, rőfös-, férfi divat- és cipő-, férfi ruha-bőr-, üveg-, fűszer- és esemege-, könyv- és papír-, festék-, vas- és egyéb szakmabeli kereskedők közül, hogy ezek a szövetség szabályait kidolgozzák s annak megalakítására a kellő lépéseket mielőbb megtegyék.

A győztesek.

— A kereskedelmi alkalmazottak sztrájkjához. —
A kereskedelmi alkalmazottak ma egy plakáttal adták a világ tudtára, hogy győztek.

Sciplót a rómaiak Karthágóba küldték. Mikor a hadvezér kitette a lábát Afrika partjain, első dolga volt, hogy belebotlott valamibe és hanyattvágódott. A büszke római erre így kiáltott fel:

— Afrika földje, e-ősen tartalak!

Pusztító földrengés.

Rombadólt városok.

Megmozdult a föld.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 19.

A san-franciskói földrengéshez hasonló vészirt röpit világgá El-Pazóból a táviró. Mexikó közelében megmozdult a föld s ismét rengeteg áldozatot követelt emberi életben és vagyonban egyaránt. Városok omlottak össze s egy virágzó kultúra ment tönkre kitudja hányadszor, mert ezen a vidéken rendkívül gyakoriak a földrengések. S mindamellét bámulatos, hogy a Popokatepl e veszedelmes nyulványain lakó kreolok és meszticek mennyire ragaszkodnak azokhoz a rögökhöz, ahol születtek. Az összeomlott városokat újra és újra felépítik, s hangya módjára vetik meg újból alapját városaiknak, amelyekre már megszületésük alkalmával fenekednek a föld mélyének hatalmas és romboló elemei.

A borzalmas eset részleteiről a következő El-Pazóból eredő távirati tudósításaink vannak:

A Mexikó közelében történt földrengésről újabb részletek érkeznek, amelyek teljes meztelenségükben állítják elénk azt az óriási csapást, amelyvel a sors Mexikót újból sújtotta. A földrengés területe néhány száz négyszögkilométer, amelynek területén körülbelül husz város állott az előtt. A legveszedelmesebb vidék a Popokatepl déli lejtőjének az a része volt, a mely Pueblától Acapuleo felé menőleg húzódik Amerikának csendes-oceáni partjaihoz. A vész legjobban Pueblában pusztított. A város még mély álomba volt merülve, mikor az első lökések érezték, amelyek oly hevesek voltak, hogy a szilár-

dabb anyagokból készült épületek többnyire már ekkor bedőltek, vagy megrongálódtak. A földrengés óriási pánikot idézett elő. Az emberek szinte félőrülten rohantak ki lakásaikból s számosan megsebesültek, vagy összetörték magukat a romokon. A veszedelmet növelte az, hogy a város több helyen kigyuladt s amit a föld megmozdulása tönkre nem tett, megemésztette a tűz. A lökések a nap folyamán többször ismétlődtek s szinte feltűrt hangya bolylyá forgatta fel a várost, amely borzasztó képet nyújt. Temetetlen holttestek fekszenek a füstölgő romok között s az emberi elvadultságnak irtóztató jelenei játszódnak le lépten-nyomon. A lakosság eszeveszetten menekül Mexikó felé, a melyet eddig még megkimélt a földrengés.

A nap folyamán körülbelül megállapították a halottak számát. A hivatalos tudósítások 600 halottat vallanak be, százhathatós magántudósítások szerint azonban néhány ezer emberélet pusztult el. A földrengés a Mexikótól délre eső vidékeken is nagy pusztításokat tett és számos várost romba döntött.

HIREK.

Ajándék az aradi postásoknak.

Arad, április 19.

A postások fizetésrendezését hosszú időre elodázta, prolongálta a kormány. A szervezkedést a legerőteljesebben megakadályozta. A postások országsszerte elkeseredett elégedetlenséggel vették tudomásul a kormány politikáját, amelyvel fizetésrendezési mozgalmukat csirájában el akarta fojtani. A kormány ezután félhivatalos nyilatkozatban, parlamenti beszédekben ígért füt-fát a postásoknak. Igérte, hogy legközelebb be fogja nyújtani a postások végleges fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot. Ez az ígélet azonban csak írott malaszt maradt. A fizetésrendezési törvényjavaslatot a kormány mindidáig nem nyújtotta be és valószínű, hogy hosszú ideig nem is fogja benyújtani.

Fizetésrendezés helyett azonban küldött a kormány az aradi postásoknak részjutaléki pótlékot: 25000 koronát. Egy kis ajándék, amelynek célja az, hogy a postásokat lecsillapítsa. Hogy e célt elérte-e, az más kérdés.

A kereskedelemügyi miniszteriuma értesítette az aradi postahivatalt, hogy az aradi hivatal irodaátalány megtakarításából az itteni postásoknak 20541 koronát, a táviró személyzetének pedig 4140 koronát juttat. mely összegeket már a napokban fogják szétosztani a jutaléokra jogosított tiszték, segéd tiszték és altiszték között.

Kristóffy egyletet alakított.

Arad, április 19.

Kristóffy József volt belügyminiszter bátran elmondhatja, hogy valóban próféta a maga pátriájában. A volt belügyminiszter nem éppen szimpátiikus személyiség Magyarországon; míg Bécsben szívesen hallgatják szavát. Megirtuk annak idején, hogy az osztrák fővárosban fölolvastatott Kristóffy az általános és titkos szavazati jogról. A fölolvastatást követő banketten a következő eszmét vetette föl:

— Nem lenne-e jó és célszerű Bécsben egy társadalomtudományi egyletet alakítani, amely az általános választói jog propagandájában aktív részt venne?

Az eszme nagyon tetszett a jelenlévőknek. Mint bécsi tudósítónk írja, tegnap meg is alakult az egyletet és nemsokára meg fogja kezdeni a működését. Azt mondják, hogy az

agitációt Magyarországra fogják kiterjeszteni; mert hiszen Ausztriában már nincs szükség rá: ott már törvénybe iktatták az általános választói jogot.

A bécsi magyarok roppant haragra gerjedtek Kristóffy ellen. Nem eleget dirigálnak bennünket Bécsből, — mondják — most még ez az új egyesület is szítsa az elégedetlenséget a hazánkban? Rossz néven vették tőle azt is, hogy idegenbe ment a hazája ellen intrikálni.

Annyi bizonyos, hogy Kristóffy személye most már Bécsben sincsen teljes biztonságban.

— **A király Budapesten.** Bécsi udvari körökből jelentik, hogy a király május és június hónapokban a budai várpalotában és Gödöllőn fog lakni. Májusban megtartják az udvari bálát is, amely januárban a hannoverai királyné halála miatt elmaradt.

— **Lázítják az orosz hadsereget.** Pétervárról táviratozzák: A rendőrség Péterhoffban házkutatásokat tartott, amelynek eddigi eredménye az, hogy kiterjedt összeesküvést fedeztek fel. Ennek az volt a célja, hogy a katonaságot felláztassa. Az összeesküvők *katonai szövetség* név alatt működtek. Több nyomdájuk van, amelyekben röpiratokat nyomtatnak s ezeket a katonaság között osztják szét. Eddig 30 embert tartóztattak le.

— **A kiegyezés.** Budapesti tudósítónk jelenti: Tegnap este a függetlenségi pártkör elnöki szobájában bizalmas értekezlet volt, melyen *Holló* Lajos elnökölt s melyen a pártnak a kiegyezés dolgában való álláspontját fixirozták. A konferencia hír szerint kimondta, hogy az *önálló magyar jegybank felállítását elengedhetetlen feltételnek* tartja, amely nélkül neki semmiféle megállapodás nem kell. Az értekezleten jelen volt *Mezőssy* Béla államtitkár is. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter telefonon értesítette *Wekerlét*, hogy — ha csak lehet — meg fog jelenni a bizottsági ülésen.

— **Kossuth Ferenc állapota.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Kossuth* Ferenc állapotáról tegnap este nyugtalanító hírek keringtek. A hírek szerencsére túlzottaknak bizonyultak, mert *Kossuth*, amint értesülünk, ezuttal nem annyira beteg, mint fáradt. Az éjszakát nyugodtan töltötte. *Müller* Kálmán tanár már korán reggel meglátogatta és nagy meglepéssel konstataálta, hogy nincsen komolyabb baj. *Kossuth* a kelletlen, esős időre való tekintettel dél előtt ágyban maradt. Ha délután elég jó idő lesz, talán el is megy a közgazdasági bizottság ülésére. *Kossuth* megjelenése a bizottság ülésén bizonyára fontos dolog, de nem annyira fontos, hogy egészségét kockára tegye. A helyzetet semmit sem változtat, ha *Kossuth* nyilatkozata egy-két nappal késik; ellenben megbocsáthatatlan vétek volna, ha *Kossuth* állapota a megerőltetés és izgalom folytán rosszabbodnék. Az orvos nyugalmat ajánl és *Kossuth* az ország érdekében jól teszi, ha követi orvosa tanácsát.

— **A vasuti beruházások a Házban.** Budapest-ről táviratozzák: A tanitói javaslat tárgyalásának végét e hétre várták. Minthogy azonban a javaslat tárgyalása még a jövő hetet is lefoglalná, tekintettel arra, hogy az államvasutak forgalmának érdekében rendkívül sürgős a beruházások megszavazása, a kormány ma úgy határozott, hogy a jövő héten *fölfüggeszti* a tanitói javaslat tárgyalását

és helyette a beruházásokról szóló törvényjavaslatot tűzeti a napirendre.

— **Függetlenségi pártalavulás.** A radnai járásban már több ízben próbálkoztak a függetlenségi jelöltek felléptetésével, ami azonban mindannyiszor kudarccal végződött. A multakon okulva a járás függetlenségi érzelmi polgárai mozgalmat indítottak a 48-as párt szervezése érdekében. E célból május hó 6-án Radnán a „Motoros”-hoz címzett vendéglőben pártszervező gyűlésre hívják össze a járás polgárait.

— **A monarchia a leszerelés ellen.** Páris-ból táviratozzák: A francia sajtó éles szavakkal itéli el Németországot és Ausztria-Magyarországot, mert a leszerelési indítványt nem akar megbarátkozni és ezzel a világbékét veszélyezteti. Még a *Petit Parisien* is, amely pedig rendesen tartózkodni szokott a sovinizmustól megtámadja Németországot és Ausztria-Magyarországot, mert ellene vannak a fegyverkezés megszorításának és a lap szerint ez az oka annak, hogy Olaszország véglegesen lemond arról, hogy ezt a kérdést a hágai konferencián megpenditse. Németország és Ausztria-Magyarország abban a pillanatban, amikor ellene szegültek, arra kárhoztatták az összes nemzeteket, hogy folytassák az őket tönkre tevő milliárdos versenyt. A két monarchia ezzel nagyon súlyos felelősséget vállalt magára, amelyért a világtörténelem előtt kell majd számot adnia. Anglia már megmutatta, hogy Németországnak és Ausztria-Magyarországnak ez a viselkedése mily következményeket fog maga után vonni. Lehetséges, hogy a hágai konferenciának épen az lesz az eredménye, hogy még jobban fogja fokozni a népek fegyverkezési lázát és hogy azok a kérdések, amelyeket most nem akarnak megoldani, még égetőbbekké lesznek. De a világ tudni fogja, hogy mindezért kit ér a felelősség.

— **Vajda és a román diákok.** Budapest-ről táviratozzák: Híre járt, hogy a budapesti román egyetemi hallgatók értekezletet tartottak, amelyen határozatilag üdvözölték *Vajda* Sándort. *Kmetty* Károly dékán mára maga elé idézett 64 román hallgatót, akik közül 35 megjelent és egybehangzóan kijelentették, hogy *nem üdvözölték Vajdát*. Mindössze az történt, hogy az egyik összejövetelel beszéltek a dologról, de határozatot nem hoztak. *Kmetty* lelkükre kötötte a diákoknak a magyar államnak és törvényeinek tiszteletét.

— **Árad a Tisza.** Magyar-Kanizsát és Török-Kanizsát komoly veszedelem fenyegeti. A Tisza ugyanis kiöntött és víz alá borította a környéket. Az alispán intézkedett nagyszámú csendőrség és katonaság kirendelése iránt. — *Titel* ről táviratozzák: Néhány községből a lakosság elköltözött a Tisza áradása miatt.

— **Változás az aradi román lapnál.** Az aradi román lap szerkesztőségében változás állott be. A felelős szerkesztői tisztet *Bocu* Szévértől *Jova* Miklós János, a lapnak eddig is volt munkatársa vette át. *Bocu* Szévért, akit rokonszenves egyénisége, újságíró-tehetsége révén a magyar társadalom köreiben is ismernek, megmarad a lap főmunkatársai között.

— **Árvíz.** Zagyvarékáról jelentik: Már napok óta erősen árad a Zagyva és Rékás községet veszedelemmel fenyegeti. Az egész határt majdnem teljesen elöntötte az ár. A legnagyobb erőfeszítést fejt ki a község lakossága, hogy elhárítsa a veszedelmet, de ez aligha fog sikerülni, mert a Tisza felső áradása a Zagyva vizét napról napra szaporítja. A mentési munkálatoknál naponként megjelenik *Dessewffy* Emil-

né-grófnő és kitartásra buzdítja a fáradt munkásokat. Nagyszámu igáskocsit, anyagot és munkaerőt bocsátott a község rendelkezésére.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Záray* Ödön aradi származásu brassói elsőosztályú csendőrszázadosnak megengedte, hogy a román király által neki adományozott román koronarend katonatiszti keresztjét elfogadhassa és viselhesse.

— **A tüzérlaktanya ügye.** A temesvári hetedik hadtestparancsnokság az elmúlt hónapban átküldötte Aradvárosához a honvédelmi miniszter leiratát, amelyben a tüzérlaktanyaéhoz szükséges gyakorlótérért követelt árt. túlmagasnak tartotta. A honvédelmi miniszter sokalta továbbá azt az árt is, amelyet a város az egyéb területekért kért. A város tanácsa erre felírt a miniszterhez és felvilágosította, hogy a követelt összegből semmit sem engedhet. Ma érkezett meg a városhoz a honvédelmi miniszter újabb leirata, melyben már csak a gyakorlótérért követelt árt kifogásolja. A városi tanács legközelebb összehívja a vegyes-bizottságot, hogy újabb megbeszélés tárgyává tegye a miniszter által kifogásolt árt.

— **Halálozás.** Nagy részvét megnyilatkozása mellett temették el ma *Lengyel* Frigyes aradi tekintélyes kereskedőt és törvényhatósági bizottsági tagot, a *Lengyel Testvérek* cég beltagját. A temetésen az aradi kereskedők nagy számmal vettek részt; a kereskedő-egyesületeken kívül képviselve volt az aradi zsidó hitközség. A koszorúkkal fődött koporsót a cég alkalmazottai vitték a halottas kocsig.

— **Árvaházról — leánynevelőintézet.** Makóról írják: A Ruffy Pál miniszteri tanácsos vezetésével megtartott csanádmegyei árvaházi választmány tegnapi ülésén elhatározta, hogy a megyei Erzsébet-árvaházat, mely nem felel meg hivatásának, állami segítséggel kibővítettnek egy oly leánynevelő intézettel, melyben a kézműipar iránt hajlammal bíró elhagyott árva-leányok 15 éves koruk után is az intézetben nyernének lakást és étellemezést. A választmány *Hervay* István alispánnal együtt örömmel vette Ruffy min. tan. indítványát és Ruffy Pál közreműködésével az illetékes belügyi és kereskedelmi minisztériumokkal megindulnak a tárgyalások az eszme mihamarabbi megvalósulása érdekében.

— **Furfangos család.** Budapesti tudósítónk jelenti: A kögyéni csendőrség furfangos csalárról értesítette a főkapitányságot. A minap tartott országos vásáron Nagy József döbrökcői földmives tehenet akart venni. Találkozott egy előtte ismeretlen emberrel, aki megszólította:

— Nem lehet itt tehenet venni. Hanem jöjjön a faluba, ott tudok egy olcsó tehenet!

Nagy József hallgatott az idegenre és elindultak a falu felé. Közben az országúton egy pénztárcát találtak. Az idegen felkapta a pénztárcát és megfogva Nagy József karját, magával vonszolta egy kazal felé.

— Előbb osztózzunk meg ezen a pénzen. Látja, milyen szerencse, hogy velem jött.

Alig értek a kazal mögé, egyszerre két férfi rohant feléjük.

— Elvesztettem a pénz árcám, kiáltotta az egyik, maguk találták meg.

Ezzel Nagy József zsebeit kezdte kutatni és kivette a földmives pénztárcáját, amelyben 330 korona volt, azután mindahárman elfutottak. Hasonló módon fosztották ki *Rumel* Eustachius földmivest is, akitől 294 koronát loptak el. A rendőrség nyomozza a furfangos tolvajokat. Az egyik *Bonteno* Lajos péksegéd, aki *Budapestre* szökött.

— **Merénylet egy pénztáros ellen.** Nizzából táviratozzák: Egy Van Loo nevű belga, kit anarkistának tartottak, tegnap *Maistre* bankár

pénztárosára revolverrel hatszor rálőtt, mert nem akarta pénzzel támogatni. A pénztáros nem sebesült meg. A merénylőt letartóztatták.

— **A vasutasok koholt fizetésrendezése.** *Budapest*-ről táviratozzák, hogy a felhivatalos *M. T. T.* megcáfolja egy fővárosi lapnak azt a közleményét, amely a vasutasok tervezett fizetésrendezésével foglalkozik és összehasonlításokat tesz a jelenlegi és a rendezendő állapot között. A cáfolat szerint a közlemény adatai koholtak, valamint alaptalanok azok a nyudizási hírek, amelyek szerint számos főtiszt a fizetésemelés előtt vonulna nyugdíjba.

— **Szurkáló ördög.** Metz város leányait hónapokon át tartotta rettegésben egy tébolyodott, akit sajtóságos ördöge arra hajtott, hogy a fiatal leányokat hosszú kalaptüvel surkálta. A rendőrségnek huszonhárom ilyen eset jutott tudomására, valószínű azonban, hogy az áldozatok száma jóval nagyobb. A rendőrség női ruhába öltöztetett detektivekkel lesett arra a katonaköpenyeges, szőke bajszú emberre, aki a feljelentők szerint a sértéseket elkövette — de ez nem járt eredménnyel. Erre ötszáz márkát díjat tűztek ki a tettes fejére, aminek az lett a következménye, hogy csaknem két hónapra át teljesen szüneteltek a tüzurások. Most azonban — mint Metzből jelentik — a leányok kinzója ismét működésbe lépett, egy cselédleányt szurt meg alkonyatkor az utcán. A leány sikoltozására összegyűlt községnek sikerült elfognia a katonaköpenyeges ördögöt, akit aztán a rendőrségre vittek. Müllernek hívják és a városnak azon a részén lakik, ahol a kegyetlenkedések történtek, azonban állhatatosan tagadja, hogy azokat ő követte volna el.

— **Háborgó vulkán.** *Sidney*-ből táviratozzák: A Raupenu vulkán Uj-Zéland északi részén élénk mozgásban van.

— **Bérekocsisztrájk Londonban.** *London*-ból táviratozzák: A *Daily Telegraph* kairói jelentése szerint a bérekocsisok sztrájkja következtében a kocsiforgalom szünetel. Reggel a sztrájkolók és a munkába álló kocsisok között verekedés támadt. A sztrájkolók szétvagdosták a kantárszarakat, megrongálták a kocsikat és a kocsisokat, valamint a lovakat ütötték-verték. Ugyanily jelenetek játszódtak le este is, amidőn mintegy ezer arab végigvonult az utcákon és feltartóztatta az omnibuszokat. Komolyabb bajok azonban nem fordultak elő. A nyugalmat lovasrendőrség tartja fenn. Számos letartóztatás történt.

— **A zászló szentsége.** Egy kis németországi város, *Sonneberg* lapjában, a „*Sonneberger Zeitung*” legutolsó számában a következő hirdetés olvasható:

Ovás! Figyelmeztetünk mindenkit a hamis hír továbbterjesztésétől, mintha *Hammerschmidt* Róza kisasszony, egyetünk zászlósa áldott állapotban lenne. Nem ő, hanem *Althaus* Emma, a kísérlője van áldott állapotban. Es mivel ez nem is nyúl a zászlóhoz, így tehát zászlónk sértetlennek nyilvánítható. akik a szemérmetlen hazugságot tovább adják és megsértik zászlónkat, azokat bíróság elé citáljuk. A hönbachi torna-egyesület előjárósága.

— **Sonkatolvajok.** *Ors* Pask kurticsi jómódu parasztagdának az elmúlt éjjel betörték a kamrájába. Meglehetősen zavartalanul dolgozhattak, mert nem kevesebb mint négy tábla szalonnát és husz darab sonkát optak el. A csendőrség ma reggel megindította a nyomozást, s megállapította, hogy a tolvajok valószínűleg mácsai emberek.

— **Fölvételi pályázat.** Az 1907/8. iskolai évben az aradi állami tanítóképző-intézet első osztályába 30, a másodikba 31, a harmadikba 31, a negyedikbe 30 tanulót vesznek fel. A tanulók egész, féldíjas, ingyenes vagy ösztöndíjas helyekre pályázhatnak. Az egész díjasok havi 30, a féldíjasok havi 15 koronát fizetnek él-

mezési díj címen az intézeti pénztárba. Egy-egy ösztöndíj évi 100 korona. Az I. osztályba csak oly tanulók vétetnek fel, akik 14. életévüket már betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és annyi előképzettséget igazolnak, amennyit a felső-nép- és polgári iskola, a gimnázium és reáliskola első négy osztályának sikeres elvégzése nyújt. A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címzett folyamodványokat az előirt okmányokkal együtt 1907. május 31-ig kell az aradi állami tanítóképző intézet igazgatóságánál beadni, a folyamodó lakóhelyének, az utolsó posta és a vármegye fel-tüntetésével.

— **Iótékonyság.** *Schwarz* testvérek a néhai *Lengyel* Frigyes ravatalára szánt koszoru megváltására tíz koronát adományoztak az Aradi Kereskedők Köre *Erzsébet* segítő-alapja javára. Hegyi Albert, alelnök.

— **Az érzékeny gyilkos.** *Zsolná*-ról írják: *Hrabovszky* János rabói lakos afölötti bánatában, hogy gondatlanságból okozott emberölés miatt egy hónapot kell a trencsényi fogházban ülnie, kutba ugrott, honnan csak holtestét húzták ki.

— **Sok évi megfigyelés.** Emésztési gyengegeknel és étvágyhiánynál általában minden gyomor-bajnál, a valódi „Moll féle seidlitz porok” bizonyultak a legsikeresebbeknek a többi szerek fölött, mint gyomorerősítők és vértisztítók. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész. cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye kérendő az ó gyári jelvényével és aláírásával.

— **Præservatív** ideális legjobb minőségben *Voitek* és *Weiszal*. 201

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Tizenhárom esztendő anyja. Érdekes esküdtészi tárgyalás volt ma Bécsben. Egy huszonhat esztendő kőmiveslegény állt a bíróság előtt. *Schröck* Lipótnak hívják és mint tudósítónk jelenti, fajtalansággal vádolták. A fiatal legény egy tizenhárom esztendő leánnyal folytatott szerelmi viszonyt. A leány, aki még csak júniusban lesz tizenhárom esztendő, a múlt hónapban anyja lett! Az apa ezért került a bíróság elé. Ugy a fiatal ember, valamint a leány is azt vallották, hogy már régóta szeretik egymást és a viszonyt is azzal a céllal kezdték meg, hogy a mint a leány tizenégy esztendő lesz, egymáséi lesznek. A bíróság az esküdték verdiktje alapján felmentette a vádlottat.

FERENCZ JÓZSEF keserűvíz

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, április 19.

Amerika ¼ olcsóbb. Kevés forgalom, 10 fillérrel magasabb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	8.39—8.40	8.38—8.39
Buza októberre	8.44—8.45	8.42—8.43
Rozs áprilisra	6.60—6.61	6.59—6.60
Zab áprilisra	7.78—7.79	7.68—7.69
Uj tengeri	5.44—5.45	5.43—5.44

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	663.55
Magyar hitelrészvény	776.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	673.50
Déli vasút	134.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 19 —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 149—150 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 149—150 fillérig; könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 149—150 fillérig.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, április 19.

Most, midőn enyhe napokra volna szükség, folyton esik az eső.

A hivatalos jelentés a mezőgazdasági állapotot rossz színben tünteti fel és egyrészt ezért, másrészt a folyton tartó kedvezőtlen időjárás következtében az irányzat rohamosan szilárdul.

Elkelt:

700—800 mm. buza 7.20—30.

200—300 mm. tengeri 4.90—5

Névleges jegyzés:

Zab 7.—

Árpa 6.—

Rozs 6.70.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

— Szőlősgazdák figyelmébe. Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesületétől a szőlőbirtokosokat igen közlőrl érintő alábbi felhívást kaptuk, melyet egész terjedelmében közlünk:

Tisztelt Tagtárs ur! Bizonyára tudomást tetszett venni arról a körülményről, hogy a rézgalic ára az utóbbi időben rendkívül emelkedett. Ennek oka egyrészt a világ óriási rézszükségletében rejlik, melyhez persze a rézkarrel is hozzájárult, másrészt pedig abban, hogy hazai vegyészeti gyáraink, melyek kékkő előállításával foglalkoznak, félvén a réz esetleges árcsökkenésétől, az idén kisebb készletet szereztek be, mint más esztendőben. A rézgalic árának ezen nagymérvű emelkedése súlyosan nehezül szőlőtermelőink vállaira.

De hozzá járul ehhez még azon körülmény is, hogy a rézgalic árának emelkedése valószínűleg a hamisításokra fog okot szolgáltatni. Egyes vidéken máris fölhangzik a panasz, hogy sok olyan anyag jön rézgalic néven forgalomba, amely anilinnal festett rézgaliccal van keverve. Az ily keverék természetesen olcsóbb áron kapható, mint a tiszta kékkő, de hatása is sokkal kevesebb. Ily körülmények között tehát nagy elővigyázatra van szükség a szőlőbirtokosok részéről, hogy kékkő szükségletüket feltétlenül megbízható helyről szerezék be, vagy pedig mielőtt azt átveszik, vegyileg vizsgáltsák meg. Egyébként aki ezen hosszadalmas eljárástól fél, az mága is meggyőződést szerezhet arról, hogy nincs-e hamisítvánnyal dolga, még pedig olyformán, hogy a rézgalicból egy maroknyit vízben felold s ezen oldatba egy tiszta késpengét márt, amitől ez, ha a rézgalic tiszta volt, rövid idő alatt rézvörös bevonatot kap. A vasgalic ellenben ilyen bevonatot nem okoz és különben is az anilin festék az oldatban külön válik s így könnyen felismerhető. Arad, 1907. április hó 16-án. Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete nevében: Szabó Zoltán s. k. elnök, Kemény Szilárd s. k. titkár.

IDEGENEK ARADON.

— Április 19. —

Központi szálloda. Hartenstein Jenő fatereskedő Budapest. — Kemka Gyula főerdész és neje kaprióra. — Back Antal birtokos Bánhegyes. — Baruck Jenő fatereskedő Temesvár. — Berta Lajos mérnök Budapest — Hertz Károly kereskedő Budapest. — Fábry Sándor dr. főispán Békésgyula. — Molnár Sándor dr. ügyvéd Eger. — Lambert Sándor birtokos Hunyad. — Kun Miksa dr. ügyvéd Hódmezővásárhely. — Kemény László hírlapíró Budapest. — Fischer Izsó kereskedő Budapest. — Munk Rezső gyáros Karánsebes. — Silberschein Leo kereskedő Fortsheim. — Hart von Stul kereskedő Páris. — Frank Lajos titkár Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Csulay Lajos főjegyző Déva. — László Domokos Nagyszében. — Székely Lajos mérnök Budapest. — Dömötör Béla kárdecslő Budapest. — Fodor Miklós hírlapíró Budapest. — Kaufman N kereskedő Mezőtur. — Kocánder D. fatereskedő Déva. — Bondy Ernő sörgyáros Lipka. — Duisberg Viktor gyáros Bécs. — Moravec Nándor kereskedő Grác. — Lavovics Emil gyáros Brünn. — Sternberg Albert kereskedő Budapest. — Rau József ékszerész Szeged. — Bauman Ferenc kereskedő Temesvár. — Pergesz Ernő gyáros München. — Hoek Lajos igazgató Bécs. — Héjas Antal dr. orvos Drezda. — Novák Ivánné és leánya Szolnok.

Taussig Simonné és leányai Déva. — Kreidl Rudolf gyáros Páris. — Pokorni Sándor kereskedő Temesvár. — Vajda Sándor és családja Békésgyula. — Pavlovics Mártonné és leánya Vajdahunyad. — Borsos Kálmán gazdatiszt Bonyhád. — Gajdos József és neje Fugyivásárhely. — Nemes Andor hivatalnok Abony. — Gémes István gazdálkodó Hódmezővásárhely. — Ditrichstein Akos kereskedő Mezőberény. — Mandl Salamon utazó Budapest. — Mandics István utazó Budapest. — Grossz Adolf utazó Budapest. — Spitzer Henrik utazó Budapest. — Kohn Vilmos utazó Budapest. — Drucker János utazó Budapest. — Philipp Rikárd utazó Budapest. — Horváth Sándor utazó Budapest. — Knopp Mihály utazó Bécs. — Markovics Kálmán utazó Bécs. — Grünblatt István utazó Kecskemét. — Manheim Simon utazó Pozsony. — Sárkány Andor utazó Nagyvárad. — Mészáros Sándor utazó Nagyvárad.

Nemzeti Színház.

B) bérlet.

B) bérlet

Szombaton, 1907. évi április hó 20-án:

Az aranyvirág.

Regényes nagy operette 3 felvonásban. Irta: Martos Ferenc. Zenéjét szerzette: Huszka Jenő.

SZEMÉLYEK:

Potyaviev	Szathmári Á.	Gauld Harry	Leövel Leo.
Bepő, hajós	Ladiszlai J.	Egy ifjú	Faludi K.
Aranyvirág	Kálai Jolán.	Fogadós	Várnai Jenő.
Stone Ellen	Zalai Margit.	Egy piccolo	Benkő Gizi.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

NYILTTER.**Nyilatkozat.**

Az „Arad és Vidéke“ pénteki számában „Ráday grófnő Aradon“ hangzatos cím alatt egy ellenem irányuló közlemény jelent meg, amelynek minden ténybeli állítása valótlan.

Kijelentem, hogy én nem mondtam magamat grófnénak, mert nem is vagyok az, sohasem jártam Csécsi Imre lelkész urnál, sohasem volt vörös hajam, grófi származásommal sohasem dicsekedtem!

Nehéz, becsületes munkával keresem a kenyereimet és így sohasem kerültem abba a helyzetbe, hogy grófi cím fitogtatásából éljek meg. Az én nevemen folt még nem esett, sohasem léhaskodtam mindig dolgoztam és föbbre becsülöm a függetlenséget és megélhetést biztosító munkát, mint az üres grófi címet.

Fáradtságos munkám után joggal elvárhatom, hogy az újságok ne támadjanak ellenem alaptalanul, hanem hagyjanak békén és engedjenek nyugodtan dolgozni, ugysis elég nehéz a létért való küzdelem.

Arad, 1907. április 19.

Tisztelettel
Beregi Erzs.**Mészárszék áthelyezés.**

Szives tudomásárr, hozom az igen tisztelt közönségemnek, hogy meszárszékemet, mely eddig József főherceg-ut 12. számú (Fodor és Reisinger-féle házban volt) a mai naptól kezdve

Boros Béni-tér 14,

a Radnai-ut sarkán levő Wanicsek-féle házba

 helyeztem át.

Mészárszékemben naponta legkitünőbb minőségű elsőrendű frissen vágott marha, borjú és sertés husok kaphatók. Napenkénti megrendelést a legnagyobb pontossággal házhoz is szállítok s azok pontos kiméréséről is szavatolok.

Az új helyiségem telefonnal is elérhető. A t. közönség eddigi szives pártfogását tisztelettel kérem

MÁNYI M.,

mészárosmester.

1172

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedése

Aradon, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Jókai Mór munkái

(nemzeti kiadás.)

Mikes Kelemen Törökországi levelei

(100 koronás diszkiadás.)

György Aladár: A föld és népei.**Műveltség könyvtára.****Gáspár: Utazás a föld körül.****Képes Nagy Világtörténet.****Brehm: Állatok világa.****Reclus: A föld.****Herrman: Magyar Halászat és a term. tud. társulat kiadásában megjelent több forrás**

munka

267

antiquarice**leszállított árakon****kapható.****Több száz évfolyam magyar és német folyóirat disztáblában, egy kötetben 8—10 regény,****2—4 koronáig.****Ingusz I. és Fia**

könyvkereskedésében

Arad, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Köhögés!

Aki ezt meg nem figyeli, az ön-magának ellensége!

**Kaiser-féle
mell-karamellák.**

A három fenyővel. Orvosiilag ajánlott és megvizsgálva **köhögés, rekedtség vagy katarrhus és elnyálkásodás ellen.** 5120 közjegyzőreig nitelesített bizonyítvány igazolja, hogy amit ígér, meg is tartja.

Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.
Kapható: Gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Aradon, Zombory János gyógyszer-tárában Uj-Szent-Annán és Szokolj Sándor „Iris” gyógyszer-tárában Lippa. 318

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható árban elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5--6. szám alatt.

Pölzl kávéház
mellett.

Villanyvilágítási, telefon, csengettyű, és villámhárító

963

berendezéseket és javításokat, lámpák és csillárok át-
alakítását gáz- és villanyra
szakszerűen és a legolcsóbban végzem. — Ivlámpákat,
elektro-motorokat és lusz-
tereket mintakönyv, vagy
rajz szerint szállítok. Leg-
jobb minőségű villanykör-
ték, Auerek és ivlámpa-
szeneket raktáron tartok.

Diamant Ferenc.

Kazinczy-u. 1.
(A polgári iskolával szemben.)

**Földes Kelemen
orvosi labororiuma**

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és hugyköképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok
lepedék, ondó, anyatej és kor-
szövettani vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért. 288

Telefon szám 184. **Mosóintézet átvétel!** Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fen-
álló és teljes megelegedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvettém és annak szakszerű kezelését személye-
sen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást
háztalig kezeli, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézimó-
sással, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka
szállítással ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel 753

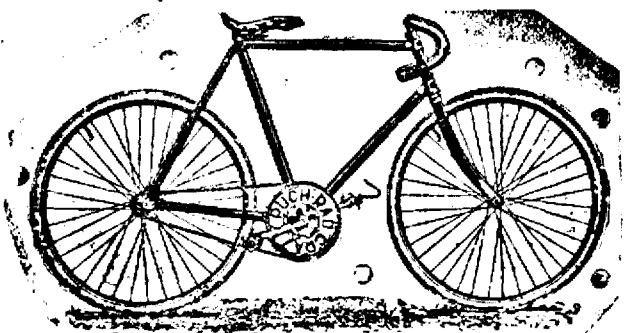
FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

Kalmár József

kerékpárraktára 486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Uj és használt
kerékpárok ol-
csó árért ked-
vező havi vagy
heti részletek-
re kapható.

Nagy javító műhely.

5000 lakossal bíró községben

eladó

az egyetlen és jó forgalmu

gőzmalom.

Bővebbet

Dr. SIMONKA GY.,

ügyvédnél 1157

G y u l á n.

Eladó szőlőoltványok!

Ez évi terméséből

amig a készlet tart

még különböző bor és csemege faju

kiváló szép gyökeres fás szőlőoltványok

kerülnek eladásra mérsékelt ár mellett.

Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál

1080

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltványtermelő

Telefon 410. Arad, Batthyány-utca 13. Telefon 410.

Kiadó üzlethelyiségek!**Bodega üzlethelyiségnek**

szánt magas souterain lakás, mely áll két teremből,
egy külön szobából és mellékhelyiségekből, e célra
igen előnyös helyen épülő házban **1907. augusz-
tus 1-jére kiadó.**

Fodrász üzletnek

alkalmas helyiség, mellette 2 utcai szobás lakással
augusztus 1-jére kiadó.

Iparosnak alkalmas

2 utcai szobás souterain-lakás **augusztus 1-jére
kiadó.**

Bővebb értesítések

1101

Niga János

műépítésznél nyerhetők

(József főherceg-ut I. szám, II. em.)

APRÓ HIRDETESEK.

Kovaszinc közsgben

egy jó forgalmu szatocsüzet, dohanyrudával egybekötve azonnal eladó. Ugyanott egy 412 □-öl területű 1410 drb. termőtkével beültetett szőlő szintén eladó. Értekezhetni: Tóth Lajosnál, Kovaszinc. 1145

Francia „Blouse Album“

dus tartalommal, legújabb eredeti francia divatképekkel 1 korona 50 fillérért kapható **Ingsz I. és Fia** könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 861

Maculatura papiros

kapható lapunk kiadóhivatalában.

Fischer Armin

szobafestő és mázoló

Arad, Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű

szobafestő és mázoló-munkát,

azonkívül **gipsz utánzatot** és **szobakárpitozást** a legegyszerűbb és legdiszesebb kivitelben vidéken is. 837

Mechanikussal

óhajtók egy rendkívüli találmányelkészítése végett megismerkedni Aradon vagy közeli vidéken.

Cím a kiadóhivatalban 1146

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhév, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszor, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Moll-féle feliratu ónozzattal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismeretesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okserű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1-80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: Bács, I., Tuchlauben 9. sz. 3971

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bács, I., Tuchlauben 9. sz.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerüzében.

AZ ARADI LLOYD TÁRSULAT

folyó évi április hó 28-án, vasárnap ó. u. 2 órakor tartja saját helyiségében

rendes évi közgyűlését,

melyre a társulat tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgysorozat:

1. A választmány évi jelentésének előterjesztése.
 2. Aszámvizsgáló-bizottság jelentésének előterjesztése és a felmentvény megadása.
 3. Az 1907. évi költségvetés megállapítása.
 4. Egy megüresedett választmányi tagsági helynek 2 évre való betöltése.
 5. A tagok netaláni indítványai. 1160
- Arad, 1907. évi április hó 20-án.

341—1907. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírószág 1907. V. 605/2. számú végzése által Glaser Lajos végrehajtató javára, Kövér Mariházy Miklós ellen 104 kor. 26 fillér tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1256 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Zrinyi-utca 5. szám alatt leendő eszközlésére 1907. április hó 22-ik napjának délután 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak. Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1907. évi április hó 7. napján.

Török Dénes,
bírószági végrehajtó.

1169

TITKOS

betegségek ellen legjobb szer a törvényesen védett

„TRIAS“

mely 2—3 nap alatt felelősség mellett a legelhangyoltabb hűgycsőfolyást megszünteti. Ára: férfiaknak K 1.80, nőknek K 2.50.

Köszvény, Csusz, Rheuma, fő- és fogfájás ellen a

P A P P-téle

„MENTHOLIN“

biztos hatású gyógyszer.

Egy próba elegendő!

Ára 1 korona.

Főntieket titoktartás mellett küldi:

P A P P L.

gyógyszertára Tizsaszentimrén.

Főraktár Aradon: 3923

Földes Kelemen gyógytárában.

Hamerli-féle pécsi bőrkeztyük 3 gombos és hosszú száru, állandó nagy raktár!

Szőnyeg maradékok

meglepő olcsó áron!

Egyes kisebb és nagyobb nyírott

szőnyegek

prima Axminster, csekély szépséghibákkal, rendkívüli alkalmi vétel. 336

Vászon raktár!

Prima rumburgi és creas fehér és szines

asztalnemű.

Chiffon és pamutvászon legnagyobb gyári raktár.

Egyelőre nagyobb elővételek folytán még a régi olcsó árakban.

Harisnya raktárunk

páratlan nagy választék. Olcsó árak.

Váci és nagyenyedi

fegyházban kötött férfi 20, 25, 30 és 40 krajcár párja.

Női Hausschild pamutból kötött 55 és 60 krajcár párja fekete és divatszineken.

Rosenblüh H. és Társa, Arad.

Hamerli-féle pécsi bőrkeztyük 3 gombos és hosszú száru, állandó nagy raktár!